

ELOFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
Családban petít sor egyszer 20 fill.
Minden következőnél 16 fillér.

Ryüttér petít sor 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 131.

Arad, 1910.

FŐSZERKESZTŐ:

STAUBER JÓZSEF.

Péntek, szeptember 30.

Mai számunk főbb közleményei:

- Tisza István és Barabás az aradi gyásznapon.
- A delegációk egybehívása.
- A kolera.
- Fertőzött-e a dunai hal?
- Dióssy Nusli elmegy?
- Egy zord házassági szenzáció.
- József főherceg a gurahonci erdőben.
- A püspök politikai boszúja.
- Meggyilkolt és kirabolt bankár.
- Elmarad a bécsi polgármester budapesti utja.
- Hétköznapi rimék.
- Földbirtokos a börtén.

Maxima cura.

— Egy, főpásztor gyónása. —

... A legnagyobb gond, amely az én egyszerű és Szentséges Atyámhoz mindig hűséges lelkemet gyötri, *mea maxima cura*: vajjon az a Csernoch János, aki egy év előtt élt és cselekedett, ugyanaz-e, mint a mai Csernoch János, mint én? A test és a lélek állandóságába vetett hitünknel fogva azt kell elfogadnom: igen. Mert ha azt mondanám, hogy az egy-más Csernoch János volt, aki elmúlt s ma új Csernoch János él, aki az előbbienek dolgairól nem tehet: nem jelentene ez egyet azzal, hogy minden halandó a bűneiért csak abban a percben felelős, a mikor azt elkövette; a pernek halálával, a következő percben már új ember lett belőle, a ki vezetelni se tartozik az előbbeni perc emberének vétségeiért? Hogy hihetném ezt el, a mikor az Ur ellen elkövetett hibáink súlya a halálon túl is, az idvezülés országába is elkísér bennünket, hogy

ott érte bűnhődésünket elnyerjük? Nem szólva az Irás ama szavairól, a melyek szerint az ember bűnei nemcsak önmagán, de harmad és negyediglen való ivadékaik is megtorlást nyerendek.

Egy év előtt Csanád püspöke és egyben a magyar országgyűlés képviselője voltam. Ha az előttem járók rossz példái nem vittek volna e tévelygésre, a pásztori hivatással meg nem férő kéllaki szerepre, az a tiszta gondolat tartott meg benne, hogy az Egyház jogainak az ő ellene támadókkal szemben védője legyek. De a politika bogáncsai rontották meg a talárját Molnár Jánosnak, aki a katolikusok nem egy nagygyűlésén vehette át a leghatalmasabb római Kuria boldogító áldását; hozzá hasonló volt a jeles Giesswein Sándor, Ernst, Zmeskál János és mások, nem szólva azokról, akik nem Egyházunk pártján ülve foglaltak helyet a gyarlóságok gyűlöhelyén, parlamentben. Lehetett-e nekem ettől a hivatástól borzadnom, azt undorítótnak, bünt jelentőnek tartanom?

Most azonban nekem, mint főpásztornak kell hirdetnem Szentséges Atyámnak bulláját, amelynek csalhatatlan, perbe nem vonható betűi azt mondják, hogy a papi gyors viselőjének bünt jelent a képviselőség vállalása. Alázatossággal hirdetem, s ha más nem mondaná nekem, a magam fölzaklatott lelkiismerete mondja nekem: e szerint te, János püspök, egy év előtt bűnben éltél, mert nem mint

egyszerű pap, hanem mint a papok főpapja, mint főpásztor bántottad meg a politikai hivatás közönséges gyakorlásával az isteni hivatást?

Alantas észjárással bizonyára ez lenne a menség: az egy év előtt történt, a Szentséges Atya pedig az Ur 1910. éve aug. 20-án adta ki bulláját, a Maxima cura-t, amely ezt a bünt megállapítja. De vajjon mikor keletkeznek a bűnök? A bűn, valamint az erény, öröktől fogva valók. Bűnben született az emberiség s ezen bűn nemcsak attól fogva vált bünné, a mikor Mózes, a próféták és az Apostolok attól írásban tiltották el az Urnak nyáját. A bűn, a melyet a szentséges bulla bélyegez, nemcsak akkor vált bünné, mikor a bulla aláíratott. Mert jóllehet, az csak tilalom, ám ez magában is azt jelenti, hogy a megszegése, ha a tilalom promulgálása előtt is történt, bünt jelent. En tehát vétkeztem s ezt a vétket ép úgy nem enyhíti, hogy a bullát csak most adták ki, mint a hogy az együgyű ember vétkét nem teszi meg nem történeté az, hogy nem volt módjában, irástudatlan létére, a testamentumot ismernie.

Oldozz fel, Szentséges Atyám, eme bűn terhétől s oldozz föl ama bűneinktől, hogy mi üldöztük és támadtuk legjobban azokat, a kik azt hirdették, a mit most Te bulládba foglaltál: a pap ne politizáljon. Szofizmának, hazugságnak vettük ezt, pedig be kell ismernünk: az igazság nemcsak akkor válik igazsággá, ha a Szentegyház feje veszi azt ajkaira,

Őszi bánatok.

Írta: Kanizsai Ferenc.

Beálltak a korán kezdődő őszi estvék. Az emberek megrövidítették a hivatalos órákat; — spórolni kell a városi petróleummal, mert szót emelnek majd a gőrhagrók, a tarbonyabárók és a városi képviselőt egyéb parasztjai, a mezsei hadak és a népszerűséget hajhászó fiskális-képviselők. No. Ezért is célirányos már négy óra után átkulogni a városházáról a nagykosmába. Szerencsére nincs messze. Ép átellenben van. Meg aztán pártolni kell a koszmárost. Pártolni kell, mint valami művészt. Aminek hiszen van is teteje; mert ő méri, literenként, az illuziókat. Egy-két-kilerc deci a savanykás buckai sillerből és jegyző uram viseltes adomái új fényt kapnak; a patikárus korlátoltsága meglepő elmésség gyanánt szikrázik; és az irak gazdag embernek képzeli magát; gyáva félszességét levelet kopott kabátjával együtt és ingujjban tárcol égő gyertyák közt, a fehér asztal tetején. Erdemes igyekezet tehát (korán esteledvén amugy is) rálelőbb elszógni a hivatalból; ha már világítás kell, hadd fogyjon a koszmáros petróleumja, ne a városé.

A közigazgatási asszonyok, szegénykék, nem örültek túlságosan ennek a különös fajtájú spórolásnak. Mert addig huncut az ember, amíg meleg;

mindig a koszmában lóg, ha csak odabenn nem kell lennie a városházán. En tudor, hogy ha a közigazgatási asszonyokon fordulna a dolog, ék reggel nyolctól egyfolytában éjjelig irnák ki a hivatalos órákat; mert akkor az emberek nem mehataének a koszmába és éjjelre úgy elfáradóának, hogy egyenest mennének haza. Megmaradna a fizetés. A szegény Jóska gyerek nem járna, szégyenszemre, még október végén is mezitláb, hanem lehetne cipője. Hiába meséli az anyja, hogy ez csak edzésből történik és hogy grófi családokban télen is mezitláb járatták hóban fagyban a gyereket; — az a baj, hogy a grófoknak ezt elhiszik, de Zubriczkynének csak a szemébe hiszik el, a háta mögött megszólják. Egy pár cipőt, nagyobbacska fiúnak, tíz évesnek, négyöt forinton lehet csináltatni. A Bata suszter talán három ötvenért is megcsinálná. A dolog egyszerű: tekintetes zubriczki Zubriczky Péter városi rendőrségi iktató ur ne igyék bort három négy napig: mindjárt betérül a cipőre való. Egyszerű, egyszerű; csak hogy Zubriczkynek ez nem jutt eszébe; arra pedig senki sem vállalkozik, hogy eszébe juttassa; legkevésbé a felesége.

Pedig hát a Jóskán kívül van még odahaza gyerek. A Zsuzska, a Panka, meg Miska. Na, ez a legkisebb, ennek még csakugyan nem kell cipő. Csak afféle topánka, de azt horgol neki az anyja; kék, piros meg fehér

berlinerből. Most különösen ráér, ezeken a hosszú őszi estvéken, amik mindjárt az éjszákával kezdődnek.

Már elharangozták az angelust, de Zubriczky nem jött haza vacsorára. Nincs is oka túlságosan sietni. Papritás krumpli a vacsora. (Szegény ember ámitja vele a gyomrát; ami sohasem sikerül. Legfőkébb önmagát áltatja.) Az asszony, a szoptatástól és a gyermekekért való törődéstől elnyuzott, szomorú, sovány nő, kiosztja a vacsorát a gyerekeknek.

— Ehoitek. Apátok már megint elmarad. Senki sem zúgolód k. Megezőkott dolog ez és szinte már rendjén való. Az asszony rég abba hagyta a zsörtölődést. Beletörődött a dolgokba és talán már el sem birt volna képzelni nemesebb, tisztességesebb életet... Zubriczkyt sem gyötörte lelkiismereti furdalás. Nyugodtan ment haza éjjelután, vagy hajnalban. A felesége egy szót sem szólt hozzá. Kár is volna ezen hűleselkedni, így van ez arrafelé mindenütt.

Az asszony a gyerekeket lefektette, majd maga is ágyába tért. A csöndes éjszakában ide hallatszott a nagybögő dörmögése. Miután az urak a nagykoszmában. Bánja is ő. Csak néha, ha valaki elment az ablak alatt, rezzent föl alimból. Nem az ura e? Hátha nagyon rézség és nem tud bekesmeregni a kapun? Egy kicsit figyelt, — az ura lépéseit kihallgatni és fölismerni tizenöt estendő éjszakáin meg-

de igazság akkor is, ha történetesen az eretnek ejti ezt ki. Am mi, a Te hiveid közül, a kicsinyek soraiban is a legkisebbek, hol vehettük volna az észnek és tudásnak azt a fényességét és tökéletességét, a mely a te Lényedet betölti, s a mely fölisméri az örök igazságot még akkor is, ha az rossz környezetbe tévedt? Oldozz föl, s apostoli áldással erősíts bennünket s vezessen a te csalhatatlan Szellemed a mi utainkon. Hogy a hit igazi ösvényein járjunk s a tudatlanságunk ne vigyen újra olyan cselekedetekre, amelyekről egy esztendő múlva, a Te bulláidból, megtudandjuk, hogy azok vétkek voltak, utszéliek és kárhozatot jelentők.

Tisza István és Barabás az aradi gyászünnepe.

— Barabás Béla levele a függetlenségi párt elnökéhez. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 29.

Tudvalévő, hogy az aradi függetlenségi párt a napokban foglalkozott azzal a kérdéssel: milyen álláspontot foglaljon el ama ténynyel szemben, hogy az október hatodik gyásznap hivatalos szónoka Tisza István gróf lesz. Mielőtt ebben az ügyben a párt a már ismeretes passzív határozatot meghozta volna, Barabás Bélától kért tanácsot. Barabás ez ügyben ma a következő levelet intézte Vizer Lajos pártelnökhöz:

Tekintetes

Vizer Lajos urnak,

az aradi függetlenségi és 48-as párt elnökének Arad.

Kedves barátom! Megkaptam leveledet, a melyben közlöd az aradi függetlenségi és 48-as párt végrehajtó bizottságnak felfogását az idei október hatodik ünnepélyre vonatkozólag, tekintettel arra, hogy a városi tanács gróf Tisza Istvánt kérte fel az ünnep szónokául s a ki e

megtiszteltetést, miként a lapokból olvasom, el is fogadta. Hogy a párt végrehajtó bizottsága minő álláspontra helyezkedik s mit tart jónak és helyesnek, erre nézve befolyást gyakorolni nem óhajtok, mint a hogy eddig is tartózkodtam a saját felfogásom érvényesítésétől. De, mert tölem egyetmást megtudni óhajtasz, hát íne készséggel válaszolok leveledre s közlöm Veletek saját véleményemet.

Az aradi dicső emlékü vértanuk nem egy osztályért, nem egy városért, nem pártokért, hanem az egész magyar nemzet jogaiért, törvényeiért, igazságaiért, a magyar szabadságért küzdöttek és haltak meg ott a vesztőhelyen. Ők az egész magyar nemzet vértanúi. Az az ünnep, amely évről évre, a kivégeztetés gyászos évfordulója napján Aradon rendeztetik, nem kizárólag Aradé, hanem fájdalommal, keserű emlékeivel és kegyeletes érzelmeivel együtt az egész magyar nemzeté. Ez az ünnep nemcsak azoké a százaké, akik abban részt vesznek, hanem azoké a millió honpolgároké is, akik habár nem is lehetnek ott, de szívük együtt dobban, lelkük együtt érez a jelenlevőkkel. Ez az ünnep kis méretében is, nagy arányában is a nemzet ünnepe. Jelentőségén nem változtat az, hogy ki van ott azon az ünnepen és ki van távol, vagy ki mond beszédet. Csak a külsőségek változnak, meg az emberek, meg az idők. És ha ez a változások a nemzeti kegyeletérzület ünnepélyes kifejezését növelik s egy nagy nemzeti harmóniába olvadnak össze, ezen az én lelkem csak örvendeni tud s örvendezhet felette minden magyar ember.

A ki a templomba azzal a szándékkal megy, hogy imádkozzék, ez nem a pap kedvéért teszi ezt, sem azért, hogy azt nézdegélje, vajjon a templomban még ki van jelen, vagy ki nincs ott? De jól esik éreznünk azt, hogy akik az Ur templomában együtt vagyunk, mindannyian az Istent dicsérik, mindannyian imádkozunk. Így vagyok én az október hatodik kegyeletes ünnepel. Én elmegyek és ott leszek, nem dicsérve azt, aki ott van s nem ósárolva azt, aki nincs ott. De szeretem hinni és tudni azt s ebben kételkedésre okom nincs, hogy akik együtt vagyunk, mindannyian együtt érzünk, együtt imádkozunk. Engem tehát sem mint pártembert nem feszélyez az, hogy ezen

az ünnepen ott lesz Tisza István gróf s ő tartja az ünnepi beszédet és nem feszélyez az sem, hogy vele együtt nagyon sokan lesznek ott idegenek is, aradiak is, — akik még eddig soha sem voltak ott. Sőt. Én ennek lelkem mélyéből örvendek is. Hába verik mellüket némelyek, hogy ez az ünnep eddig csak egy pártnak volt ünnepe. Ez nem igaz. Mert lehetővé volt téve ez előtt is, hogy ott minden párt, minden ember megjelenhetett. És évek óta igazán nem vettük észre, hogy ott egyik, vagy másik párt van tulajban. Sohasem a pártok, vagy a hatóságok, vagy a testületek hiányoztak, hanem mindig csak az emberek. És pedig nagyon sok ember, a kiknek kisebb részét a riperloyalitás, nagyobb részét pedig a kalmárszellem tartotta távol. Ez idén sem lesz pártünnep az október hatodika. Annál kevésbbé lesz az, ha azon mindegyik párt megjelenik. A nemzet ünnepe lesz az, épen azért a pártoknak elmaradni nem lehet és nem szabad.

Tisza István gróf ezen az ünnepélyen nem mint pártember jelenik meg s nem a pártember fogja az ünnepi beszédet elmondani. Erről meg vagyok győződve. Ezen a helyen én sem voltam pártember soha. Az október hatodik ünnepen Tisza István gróf nemcsak mint Arad sz. kir. város országgyűlési képviselője, hanem mint az országgyűlés képviselőházának küldöttje is, a képviselőház küldöttségének vezetője jelenik meg. Nincs tehát sem oka, sem joga senkinek sem kételkedni, hogy ő nem Aradváros közérzületének s az egész magyar nemzet kegyeletes gondolkodásának lesz méltó kifejezője.

Ismétlem, hogy én ennek csak örvendé tudok s ez örömet fokozza az a tudat, hogy a ő megjelenése az embereknek egy olyan tömeget is oda fogja vinni és vonzani, a kiknek soha sem jutott eszébe október hatodikát megünnepelni. Még emlékezetemben van, hogy minő fáradságomba és mennyi munkámba került a míg a régi szabadságvá-párt ideje alatt keresztül tudtam vinni Széll Kálmán miniszterelnöksége alatt, hogy a képviselőház csak koszorút küldjön, később pedig képviseltesse magát küldöttségileg. Azóta a vértanuk kultusza szertartadt e hazában s csak örvendéses jelenség az, ha ez a kultusz az ed-

tanulta — és nyugodtan aludt tovább. Nem az ur.

Réggel öt óra tájt (azt is megtanulta: sőtétben kitalálni, hány óra lehet?) ébredt föl az ura lépéseire. Csakugyan nem tévedett. Hallotta a kapukulcs csikorgását, majd amint a kapu döngve becsapódott, aztán köhögést; — az ura, ha ivott, mindig köhög és krákol — majd a folyosón a lépéseket, kissé tántorgókat.

A hálószoba ajtaja kinyílt; gyufasercsés; (csupa megszokott motívum), a gyertya meggyulad, világozás. Zubriczky a padlóra dobja mellényét, kabátját. Nagyokat fúj. Az éjjeli szekrényre leteszi az aprópénzét. (Nagy, az soha sincs neki.) Az asszony oda sem fordul. A pénz esörgéséből tudja, hogy egy forint és valami tizenhat krajcár. A gyerekek a másik szobában egy percre fölbrednek, aztán — egész nyugodtan alszanak tovább.

Zubriczkyval különös dolog eshetett, mert szokásától eltérőleg igazolni akarja magát.

— Asszony! Alszol?

Az asszony nem felel. Ugy tesz, mintha aludnék. Nem daczból, csak kényelemből.

— Ne haragudjál, nagyon kedves társaságban voltam.

Zubriczky leveti a cipőjét, a sarokba hajtja.

— A kocsmába csak most mentem el, bizony Isten, csak öt percre. Addig uri háznál voltam.

A nadrágját is leveti. Ez kissé bajosab-

művelet, de végre mégis sikerül. A nadrág szerencsésen a mosdótábla pottyan. Az ember most szuszogva fekszik az ágyba és elfújja a gyertyát. Sötét van. Most megint beszél:

— Liptáknál voltam, az adótsztnél, aki a múlt héten házasodott Szegedről. Epen vacsorázni indultam volna hazafelé, amikor a patikáros azt mondja, meg kéne látogatni Liptákot, hádd lássuk, milyen az új menyecske? Hát elmentünk a patikáros, aztán a lődoktor, a kis Rekeczky, a Bus Karesi, hiszen ismered, a kántorék sógora, meg én. Jól mulattunk. Te, asszony, annak a betyár Liptáknak nincs rossz izlése. Ugyancsak szép szál menyecskét kaptott; annyit mondhatok, egész Bács-Udvaron nincs hozzáfogható szép asszony; nem is volt, nem is lesz.

Zubriczkyre mcs: rájön a köhögés, meg a krákolás.

— A fene ette volna meg, sokat ittam!

Aztán krákol megint, nagyokat szuszog; majd így folytatja:

— Igazi nagyvárosi menyecske. Milyen szellemes! Roppant művelt, németül, franciául is tud, meg zongorázik is. Olyan szépen elzongorázta a „Balaton háborgását“ meg a „Szűz imáját“, hogy a kántor el volt ragadtatva; ő pedig ért a zenéhez. Igaz, a kántor is velük volt, vagy mondtam már? Tudod, karesu, egyenes és formás. Mily elegánsan öltözködik! Pici, piros szája, gyönyörű fekete haj, paráze szemei és apró kis kzei... Mondom is neki, nagyságos asszonyom, olyan én itt, ami nyomorult

kis városunkban, mint egy szál rózs a vete-ményes kertben, krunplik, saláták, dinnyék és rettek között. Nem is várom meg, amíg levizitelnék, tudod, én fityülok a formáságokra; hanem holnap, asszony, emegyünk ketten vizitbe Liptákhöz, meg akarom neked mutatni, milyen szép asszony, nincs e jó izlésem?

A másik ágyból, a paplan alól, elfojtott zokogás hallatszott.

— Mi a manó? Te sirsz? — csodálkozott Zubriczky. — Hát te hozzád mi ütött? Hiszen mondtam, csak éppen egy kávéra tértem be a nagykozmába, Nem költöttem husz krajcárt sem. Ne bőj, mert csakugyan ideges leszek, a teremtésit!

Zubriczky elhallgatott és azon gondolkodott, hogy nem érdemes haza járnia. Az asszony pedig sirt, sirt mellette, a másik ágyban és a keserűség végre kitört belőle:

— Hát persze, én nem vagyok szép. Én nem kellek. Mert nekem nincs divatos ruhám. Én csak szakácsné vagyok, meg a gyermekeid dajkája. Négy gyermeket szültem neked, azok kisztták a véretem, elharvasztottak, elesufítottak és most az a hála, hogy olybá veszel, mint a kuttyát. Hogy verjen meg az Isten!

Ezt azonban Zubriczky már nem hallotta. Az asszony feljajduló panaszára közömbös horogtyogás volt a válasz.

dig közömbös emberi lelkeket is meghódította. Mert aki a vértanuk emléksobrához megy, legyen az bárki is, az nemcsak az ő emlékük előtt hajol meg, de anna nemzeti igazságok előtt is, a melyekért ők küzdöttek s a melyeket vértükkel pecsétáltak meg. Csak hadd terjedjen, hadd áradjon szét messze vidékeken s a magyar nemzet fiainak szívében s különösen a nemzet sorsát intéző férfiaknak lelkében a vértanuk kultusza. Jól eső-érzéssel vesszük ezt mindannyian tudomásul s hiszek és bízom abban, hogy a nemzeti kegyeletnek e terjedő szelleme akkor fogja igazán beragyogni a vértanuk diadalmát, ha azon a szobron ott fogjuk találni — I. Ferenc József koszoruját.

Ne aggodalmaskodjék tehát senki sem, hogy a nemzet nagy ünnepén ki lesz ott, ki mond beszédet, — hanem magyar érzésünk és hazánkat szerető szívünk melegségével vegyük ki mindannyian részünket e nemzeti ünnepből. Szeretettel nézzünk szakra is, a kiket ellenfeleknek vélünk s tartjuk szem előtt az irás szavait: „aki megtér — átvözü.” Budapest, 1910 szeptember 28. Hazafias átvözülettel öszinte barátod, Barabás Béla dr.

ELMARAD

a bécsi polgármester budapesti útja.

— A klerikálisok győzelme. —

— Bécsi tudósítók telefonjelentése. —

Arad, szeptember 29

Az osztrák keresztényszociálisták megirigyelték a magyar közvélemény egynapos örömét, amely arra a hírre támadt, hogy Neumayer Károly dr. bécsi főpolgármester Budapestre jön és barátságos modorban érintkezik a főváros vezető férfiival. A bécsi klerikális körök ebből a tervezett útból arra következtettek, hogy Neumayer nem akar Lueger nyomdokain haladni, s szakít az átkos magyargyűlölet politikájával. Ezért mindent elkövetnek, hogy ezt az utazást meg-hiusítsák. Terrorizálni próbálják a polgármestert és sajtójukban azzal vádolják meg, hogy nem akarja teljesíteni Lueger végrendeletét, amely pedig a magyarellenes törekvések ápolására utasítja Neumayert. Több mint valószínű, hogy emiatt a bécsi polgármester budapesti útja elmarad.

Erről szólnak a következő bécsi jelentések:

A keresztényszociálisták agresszív fellépése következtében a polgármester budapesti útja valószínűleg elmarad.

A keresztényszociálisták követelik a városi tanács összehívását, hogy az döntsön ebben a kérdésben. Azt kívánják, ha Neumayer esetleg el is megy Budapestre, a budapesti vezetőférfiakkal való tanácskozása kizárólag az argentinai hus behozataláról szóljon és politikai jellege ne legyen. Egyébként azt hiszik, hogy a tanács nem engedi meg a pesti utat; ez esetben Neumayernek le kell vonni a határozat következtetését, mert ez a döntés az ő egynapos dezavválása lenne.

Egy hírlapíró megkérdezte a polgármestert budapesti útja nehézségeit illetően.

— Ma még nem nyilatkozhatom, — mondta Neumayer — holnap ül össze a tanács; azután szívesen állok önnek rendelkezésére.

— Porczner dr. alpolgármester a budapesti ut ellen nyilatkozik, — mondta a hírlapíró. — Azt mondja, ha Méltóságod elmegy Budapestre, akkor megszegi Lueger végrendeletét.

Neumayer hidegen ezt felelte:

— Én nem politizálok. Akik engem ismernek, azok tudják, hogy a saját utamon járok.

Hierhammer dr. helyettes főpolgármester ezt mondta egy hírlapírónak:

— Amikor a nyáron Bárczy István budapesti polgármester Bécsben járt, meghívta Budapestre az egész községtanácsot. Ezért akar most Neumayer Budapestre menni. Ha elmegy, nem tagadja meg Lueger végrendeletét, mert csak visszaadja Bárczy látogatását. Neumayer eddig mindenben követte Lueger végrendeletének utasításait.

A kolera.

— Szünőben a veszedelem —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 29.

Az utóbi negyvennyolc órában a belügyminiszteriumba Mohácsot kivéve sehonnán se érkezett jelentés kolera esetről. Érkeztek ugyan jelentések kolera-nyanus megbetegedésekről, a vizsgálat azonban legtöbb esetben megállapította, hogy nem forog fenn koleraeset, más eseteknél pedig, a melyekben a vizsgálat még folyik, a kolera nem látszik valószínűnek. A hatóságra tehát most, miután a kolera ugyilátszik múltfélben van, az a feladat hárul, hogy preventív intézkedésekkel a kolera-nyanus tavasszal újra való feléledését megakadályozza.

A kolera-veszedelmet tudvalevőleg a tél nem szünteti meg. Tízfokos fagyban még el nem pusztulnak a kolera bacillusai és különösen a partok mentén, kivetett állati döngben, szeméiben továbbra is, még erősebb szaporodásba kezd. Berne vagyunk a kolera tehercölőse ellen megirányított legszélesebb óvintézkedések végrehajtásában; nem fog ártani ezt a kérdést éber figyelemmel kísérni. Hogy mily alkalmatlanok a legyek, különösen faluhelyen vagy egyéb tenyésztő- és ipartelepek közelében, azt mindnyájan tudjuk. A legyek tömeges jelenléte azonban közepeszségi ártalom is, minél fogva hatóságai intézkedések rendelik el a közfogyasztásra szánt étel- és italneműek szigorú befűtését s ezáltal a legyek távoltartását. A megfigyelésekben pedig minden egyes család a legnagyobb szigorúsággal ügyeljen arra, hogy a legyek felszaporodása minden áron elkerültesse. Chantemesse tanár előadása arra irányította annak idején a „Matin” szerkesztőségét, hogy tízezer franknyi jutalmat tűzzen ki annak részére, aki határozottan talál a legyek kiirtására; természetesen azzal a kikötéssel, hogy méregszernak nem szabad lennie, mert ilyenféle amugy is már sok van s ezek a legtöbb államban kormányhatósági rendelettel el vannak tiltva. A jutalmat egyhangúan egy magát megnevezni nem akaró szerző nyerte el, ki dolgozatát „Musca delenda” jelleggel küldte be. A szerző szerint a kiirtott legyeket kiirtani teljes lehetőséggel. Alaposan csak addig lehet kipusztítani, amíg hűb alakban vannak. Ily alakban találhatók leginkább a szemétdombokon és emésztesődrökben. A szerző számos kísérletet tett a legyek kiirtására, hogy ezeket a hernyókat a leggyorsabban a nyers olaj öli meg. Ennek a szerzőnek a véleménye az, hogy olcsó és könnyen megsemmisíthető, másik véleménye pedig az, hogy hatása biztos és intenzív, smennyiben nemcsak a hernyókat pusztítja el rögtön, hanem a további porondok feloszlását is megakadályozza.

A kolera-nyanus vonatkozó értesüléseink a következők:

Budapestről jelentik: Tegnap az Alföldi-

utcaiban levő fővárosi menedékhelyről vitték be a járványkórházba Varga Mihály napszámot, de a fővárosi bakteriológiai intézete megállapította róla, hogy nem kolera. Megállapították ezt Jakobecz Jakab munkásról is, aki a napokban halt meg gyanus körülmények közt a kerámiái téglagyárban, valamint Mihalik Kálmánról is, aki kedden halt meg a Rókus-kórházban, ahova a Vörösmarty-utcaiból vitték és akiről a boncolóorvos annak a gyanujának adott kifejezést, hogy kolera lehet.

Ma léptették életbe egyébként a fővárosba érkező hajók kötelező vizsgálatát és berendezték a kelenföldi és újpesti határban az állandó hajóorvosi szolgálatot. Az orvosok minden érkező hajót megvizsgálják és csak akkor engedik a fővárosba, ha gyanus jeleket nem találnak rajta. A keleti és nyugoti pályaudvaron — a hol eddig a kerületi tisztiorvosok jelentek meg esténként — holnaptól kezdve a pályatorvosok tartanak állandó koleraszolgálatot.

Budapestről jelentik: Intézkedés történt arra nézve, — hogy a Budafoki-úton levő bolgár kertészek ne használhassák fel a fővárosi céljából a Duna fertőzött vizét. A kertészek erre úgy segítették magukat, hogy a fővárosi kizsédett zöldséget a szomszédos árok szennyvizében mosták le, ami még veszedelmesebb, mintha a Duna vizét használták volna erre a célra. A rendőrség ma megtudta ezt és a bolgár kertészek telepének őrzésére több rendőrt vezényelt ki, akiknek az a dolguk, hogy közbelépjenek, mielőtt a kertészek szennyvizet akarnak használni.

A kelenföldi telepet — a kelenföldi pályaudvar melletti munkáslaktanyát — a hol tudvalevőleg hat nappal eze őtt Gulyás Pál vasuti munkás kolera-nyanus megbetegedett — ma, az öt napos inkubációs idő múltával, felcöppent a vesztőgár alól. Az öt nap alatt új megbetegedés nem fordult elő s a tisztiorvos, a ki ma reggel megvizsgálta a telepet, mindenkit egészségesnek talált, mire a tizenhat rendőr, a ki öt napja ott posztolt, elhagyta a telepet.

A hivatalos lap mai számának közlése szerint a belügyminiszter az osztrák kormányval történt megállapodás értelmében az északolaszországi és oroszországi kolera-járványra való tekintettel, eltiltotta Oroszországból és Olaszországnak bari-i és fogiai kerületeiből használt fehérneműk, cszka és viselt ruhák (használati tárgyak), használt ágyneműk, továbbá törölröngyök és papirgyártásra használt rongyok behozatalát. Használt ruha- és ágyneműk még akkor is különleges egészségügyi szabályok alá esnek, ha szokot podgyásként vagy költözködéskor viszik magukkal az utazók.

Dombóváról jelentik, hogy tegnap délután Arki Mihály vasuti pályamunkás a dombóvári szivattyutelepen összeesett, hányni, görcsei voltak. Riesz dr. járá orvos megvizsgálta s kolera-nyanusnak találta. Árki pár nappal ezelőtt még Mohácsra tartózkodott. Egy mozdonyon átszállították az ujdombóvári állomásra, a honnan beszállították az ujdombóvári járványkórházba. Sétvénypusztítás már szüneten előfordult kolera-nyanus eset. Simontsits tolnamegyeli alispán a megyei főorvossal kint volt a helyszínen és megadta az utasításokat a hatóságok közegnek. A szivattyutelepet és Árki munkástársait dezinficiálták, a kórház őrzésére esendőroket vezényelték ki.

Budapestről jelentik: A belügyminiszteriumhoz érkezett jelentés szerint a bakteriológiai intézet újabb két hatóságai vizsgálatánál állapította meg a kolera-nyanus. Ezek Telegy József

(Dunavecse) és C. orba József (Dunaszekes).
Ot esetben a koleragyaru nem vált valóra.
Ezidőszereint öt eset van vizsgálat alatt.

Mohácsról jelentik: Ma két újabb kolera-
megbetegedés fordult elő. Az egyik megbete-
gedett Pernya Ferenc három éves fia, a másik
pedig Jageios Lukácsné 43 éves munkásas-
szony. Az utóbbi röviddel kórházba szállítása
után meghalt. Mohácsen eddig hatvan ko-
lerás megbetegedés és 35 haláleset fordult elő.

A delegációk egybehívása,

Szélesend a politikában.

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 29.

A politikában ma szélesend uralkodott. A
politikai klubokban a delegációkat összehívó
királyi kéziratok és a kölesönügy megoldása
képezte a beszéd tárgyát, de természetesen min-
de a politikust most első sorban a delegáció
leendő tárgyalásai érdekelnek.

Királyi kéziratok.

A hivatalos lap mai száma közli azokat a
királyi kéziratokat, amelyek a két delegációt a
közös tárgyalások előterjesztése végett október
12-re Bécsbe egybehívják.

A királyi kéziratok a hivatalos lap sorrend-
jében a következők:

Kedves Aerenthal gróf!

A magyar országgyűlés részéről az 1867.
évi XII. törvények értelmében az 1910. évre
vonatkozó közös előterjesztések tárgyalására
kiküldendő és a birodalmi tanács által az 1867.
évi december hó 21-én kelt törvény alapján
ugyanazon célból megválasztott bizottságokat
másolokban idezárt kézirataimmal folyó évi
október hó 12-ére Bécsbe egybehívom és
megbizom Önt, hogy az illető előterjesztések
megtételére iránt intézkedjék.

Kelt Bécsben, 1910. évi szeptember 26-án.

Ferenc József, s. k.

Aerenthal, s. k.

Kedves Khuen-Héderváry gróf! A ma-
gyar országgyűlés részéről az 1867. évi XII.
törvények értelmében az 1910. évre vonatkozó
közös előterjesztések tárgyalására kiküldendő
bizottságot, valamint a birodalmi tanács által
az 1867. évi december hó 21-én kelt törvény
alapján ugyanazon célból megválasztott bizott-
ságot a részökre törvényileg meghatározott
teendőik elintézésére végett folyó évi október hó
12-ére Bécsbe ezennel egybehívom.

Midőn ehhez képest egyuttal közös minisz-
teriumaimat alkotmányoszerű előterjesztéseik meg-
tételére utasítom, megbizom Önt, hogy a ma-
gyar országgyűlés bizottságának kiküldésére
bizottság tagjainak egybehívása iránt intéz-
kedjék.

Kelt Bécsben, 1910. évi szeptember 26-án.

Ferenc József s. k.

Khuen-Héderváry Károly gróf s. k.

Minisztertanács.

Budapestről jelentik: A miniszterelnöki pa-
lotában ma délután 5 órakor minisztertanács
volt, amelyen Zichy János gróf kultuszminisz-
ter kivételével a kabinet valamennyi tagja
megjelent. A minisztertanács, a melyen Khuen
gróf miniszterelnök elnököt és amely folyó
ügyeket tárgyal, este kilenc órakor ér véget.

A képviselőház ülése.

Budapestről jelentik: A képviselőház leg-
közelebbi ülését kedden október 4-én tartja.

Kiderlen-Wächter a magyar kölesönről.

Budapestről jelentik: Kiderlen-Wächter,
a német külügyi államtitkár ma Konstantiná-
polyba utazóban kiszállott Budapesten, ahol

egy újságíró előtt a magyar kölesönről a kö-
vetkezőképen nyilatkozott:

— Igazán nagy örömet érzett nekem,
hogy a magyar kölesön létrejött. A német kor-
mány különös súlyt fektetett a magyar kö-
lesönzükséglet kielégítésére. Kiderült most, hogy
a francia pénzpiac uralma nem feltétlen, mert
Németországban és Ausztriában nemcsak a jó-
indulat volt meg a magyar kölesön megadásá-
hoz, hanem az anyagi eszközök is. Az új kö-
lesönnek nagy jelentősége van, mert újabb szál-
lal fűzi össze Németországot Magyarorszá-
g-Ausztriával.

A miniszterelnök a belügyminisz- teriumban.

Budapestről jelentik: Khuen Héderváry
Károly miniszterelnök ma reggeltől a késő dé-
lutáni órákig a belügyminiszteriumban hivatalos
ügyek elintézésével foglalkozott. Délben a mi-
niszterelnök megszaktotta munkáját és Ja-
kaffy államtitkár kíséretében megtekintette a
ministeri tisztviselőknek a miniszteriumban
levő közös konyháját. A miniszterelnök a mi-
nisterium tisztviselőivel együtt fogyasztotta el
ebédjét.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Beteg az orvosa ellen.

— Az öngyilkosjelölt vádjai. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 29.

Érdekes tárgyalás volt ma a szabadkai
büntető törvényszéken. A vádlott Gábor Arthur
dr. orvos volt, a feljelentő pedig Romoda Já-
nosné, aki hivatalos hatalommal való vissza-
élés miatt tett feljelentést Gábor Arthur dr.
ellen.

Gábor dr. a múlt évben a szabadkai köz-
kórházban volt alorvos. A betegek is, az orvos
kollégái is igen szerették a szimpatikus fiatal
orvost, aki minden beteggel szeretettel bánt, s
nagy tudással igyekezett minden beteget meg-
gyógyítani. Egész orvosi működése alatt csu-
pán egyszer volt kellemetlensége s ebből ki-
folyólag jutott most abba a kellemetlen hely-
zetbe, hogy a bíróság elé került.

Romoda Jánosné megunta az életét és
marólugot ivott. Tettét hamar észrevették s az
öngyilkosjelöltet kivitték a kórházba. Gábor dr.
volt az inspekción orvos és hogy megmentse
Romodánét, gyomormosást akart alkalmazni. Az
asszony azonban szörnyen ellehetett keseredve,
mert ellenszegült, hogy megmentésük. Eleinte
szidta, szapult az orvost, a legsértőbb szavak-
kal illette, majd amikor Gábor dr. le akarta
fogatni, nekiugrott s minden áron a szeméitől
szerette volna megfosztani a kölesességteljesítő
orvost. Gábor Arthur dr. nagynéhzen és kínos
küzdalem után tudta csak a gyomormosást el-
végezni s megmentette Romodánét az életnek.

Néhány nap mulva Gábor dr. a kórháznak
abban az osztályában végzett szolgálatot, ahol
a lábadozó Romodáné volt. Az orvos megkér-
dezte:

— Nos, he? az a jómadár?

Romodáné erre odaállt az orvos elé s is-
mét szidni, sértegetni kezdte, amiért nem hagyta
öt meghalni. Gábor Arthur elhagyta a türelme-
s a feleselő, szitkozódó asszonyt arcul legyin-
tette.

Romodáné egészsége teljesen helyreállt és
sietett b.c.ületésért miatt feljelenteni Gábor
Arthurt.

A büntetőjárásbíró, ahova az ügy ke-
rült, úgy találta, hogy Gábor dr. a hivatalos
hatalmával élt vissza, amikor megfenyítette

az asszonyt s az iratokat a törvényszékhez
tette át.

A szabadkai királyi törvényszék azonban
a vádlott orvost a mai fő tárgyaláson felmen-
tette.

§ Goldis László izgatási pöre. Az aradi kir-
ügyészség vádiratot készített Goldis László
volt radnai román képviselő ellen izgatás ci-
mén, amelyet állítólag egyik programbeszede
elmondásával követett el. Megkérdeztük Gol-
dist a vizsgálatról:

— Vizsgálat folyt ellenem izgatás címén
— mondta — amit állítólag Solymos község-
ben elmondott beszédemmel követtem volna el.
Azt állítják a zsandárok, hogy én Solymoson
arra buzdítottam a szavazóimat, hogy a Tagá-
nyi Sándor választóit bántalmazzák. Én azon-
ban ezeket nem mondtam, így hát az egész vá-
dat a zsandárok találták ki.

§ A privigyei petíció. A Kuria II. választási
tanácsa Zichy Emil elnökléével ma folytatta
a Rudnay Lajos mandátuma ellen benyújtott
petíció tárgyalását. A mai napon elsőnek
Dingha Béla dr. ügyvéd, Knogler Gusztáv kül-
dötségi elnök ügyvédje szólalt fel és kimutatta,
hogy Knogler egyetlen egy szavazatot sem
utasított vissza törvényellenesen. Utána Teté-
leni Ármán dr., a megválasztott képviselő ügy-
védje, ellenpetíciót nyújtott be tis privigyei vá-
lasztó nevében, a kik etetéssel-itatással és a
legnagyobb foku terrorizmussal vádolják Bres-
tyenszky Kálmánt és volt kertessit. Az ellen-
petíció szerint Brestyenszky és papkörtesei a
kegyszerek és a tulvilági boldogságok elvo-
násával fenyegették meg mindazokat, akik nem
akartak a néppártra szavazni. Maga a jelölt
három hónapra át nyilvánosan, szóval fanatiz-
álta a kerület polgárait, különösen a katolikus
választópolgárokat, a kiket a zsidók ellen és a
parasztosztályt, akiket az uriosztály ellen iz-
gatott. Programbeszédében, amelyet rendszer-
esen tótul tartott, állandóan fanatizálta a népet
és leginkább ezeket mondta: „Templomokat el-
árvereztetni és az árverésen odaadja a zsidóknak
a kormány. A zsidók istállókat és pajtákat o-
sinnak templomokból.” Az asszonyokat iz-
gatta, hogy ne engedjék férjeiket a zsidó, po-
gány, istentelen, here kormánypártra szavazni.
Rudnay prépostot, a nemzeti munkapárt jelölt-
jét reverendába bujtattott alattomos Judásnak,
undor szörnyetegnek nevezte. Brestyenszky
maga is etette és itatta párját, akik táborában
állandóan sok volt a részeg. Az ellenpetíció i y
módon 483 fertőzött szavazatot mutat ki és ki-
mutatja azt is, hogy Brestyenszkynek és párt-
jának terrorizmusa miatt 108 Rudnay-párti
szavazó nem juthatott az urna elé. A kér-
nyezők kérték e tényállásokra vonatkozólag a
bizonyítás elrendelését, amennyiben pedig a
Kuria a bizonyítást a petíció adataira vonatko-
zólag rendelné el, úgy engedjen teret ezeknek
az állításoknak bizonyítására is. Utána a kér-
vényező képviselője reflektált Tetéleni Ármán
dr. szavaira és az ellenpetícióban felhozott ada-
tokra. A Kuria a jövő pénteken hirdeti ki hatá-
rozatát.

§ Fölmentett rablógyilkosok Nagyváradról
jelentik: Tavaly Bagomér községben meggyil-
kolták Kiss Sándor földbíróköt és ötvenezer
koronát raboltak el tőle. Alapcs gyanúkok
alapján letartóztatták Lukatos Jánost, Lukatos
Sándort, Balogh Istvánt és Szilgyi Mihályt.
mert állítólag ők követték el a rablógyilkossá-
got. A nagyvárad esküdtsek ma bizonyítékok
hiányában fölmentette a vádlottakat.

Földbirtokos a börzén.

— A vitás veszteség. —

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, szeptember 29.

Akárhány ember akad, akinek nem kenyerere a tőzdejáték s mégis benéz a börzére, játszik és — veszít. Olykor nagy summák usznak el így s mert rosszul végződött a kirándulás, a póruljárt „idegen“ szidja a tőzsdét, amelyen bizony vesztetni is lehet. Sőt nagyon is könnyű a veszteség annak, aki nem hozzáértő, csak dilettáns.

Ilyen műkedvelő börzejátékosnak csapott fel a dúsgazdag Brázay-család egyik fiatal tagja, ifj. Brázay Kálmán baranyamegyei nagybirtokos is. Hol nyert, hol veszített, de többnyire veszteségek érték. Az üzleteit Brázay többnyire egy ügynökének, Fisch Dávidnak a közvetítésével kötötte s rendszerint Strasser Ede gabonabizományosnál játszott.

Az ügyek eleinte, sőt jó idrig simán bonyolódtak le. De tavaly, a mikor ifj. Brázay Kálmánnak egy 26 000 koronás számlát prezentáltak, a fizetés körül bajok támadtak. A vesztes földbirtokos kifogásolt több tételt, semmiképp sem akart többet elismerni, mint 10 000 koronát, s csupán ennyit volt hajlandó fizetni. Rendeznie kellett valamelyes változást, miután ott volt a „fedezeti váltó“-ja Strasser Ede kezében. Folytak hát az egyezségi alkudozások, s mivel Strasser semmit sem akart engedni, végre is pörbe szálltak. Persze a tőzdebíróság előtt, melynek az illetékessége ki volt kötve.

Brázay elfoalta ekkor Fisch Dávidot s megbizta, hogy csináljon rendet. Valószínűleg utasításokkal is ellátta, csak az nem bizonyos, hogy mily összegig terjedő felhatalmazást adott az ügynöknek. Fisch pedig abban állapodott meg Strasserrel, hogy meg fogja kapni az egész 26 000 koronát. Ez a pör véget ért erre, de támadtak a nyomán újak, most már a büntetőtörvényszék előtt is.

— Nem fizetek többet, — mondotta ugyanis ifj. Brázay újra — csak 10 000 koronát.

— De hisz Fisch Dáviddal az egész összegre állapodtunk meg — felelte Strasser Ede.

— Önök összejártak — jelentette ki Brázay s a büntető bírósághoz fordult.

Azután meglette a feljelentést úgy Strasser Ede, mint Fisch Dávid ellen *csalás és közokirathamisítás* címén, sőt állítva, hogy összejártak s hogy Fischnek a felhatalmazása, a mi az egyezségi kötetet illeti, valójában csak tízezer koronáig terjedt. Együttel Brázay, minthogy Strasser időközben végrehajtást kért ellene, bírói letétbe helyezett tőke és költségekre 28 000 koronát.

Sokáig folyt a bünvádi eljárás, de a gabonabizományos és az ügynök tisztán kerültek ki belőle, nem lehetett rájuk bizonyítani semmit. És a mikor jogerősen megszűnt az ellenük folyt bünpör, ők jelentették fel Brázay Kálmánt. A kir. ügyészség vállalta a vádat, megindult a vizsgálat s a vizsgálat befejezésével az ügyészség indítványt tett Brázay ellen hamis vád büntetésért.

A vádirat ellen benyújtott kifogásokat — mint fővárosi tudósítónk jelenti — ma tárgyalta a büntetőtörvényszék vádtanácsa Kállay Miklós elnöklésével s az előadó Takách Aurél dr. bíró volt. Mint a köztudomásos képviselője Hodászy Antal dr. kir. ügyész jelent meg, Brázay védője gyanánt pedig Polónyi Dezső dr. szerepelt. A kir. ügyész fontartotta er detileg tett indítványát, de a bíróság, mely sehogyszem volt képes tisztán látni a vallomásokban,

Brázayval szemben is megszüntető határozatot hozott. A köztudomásos ezt a döntést megfélebbzte.

Hozzá tartozik még a pörös börzejáték történetéhez, hogy ifj. Brázay Kálmán a tőzdebíróság előtt történtek miatt — természetesen a rendes polgári bíróság előtt — érvénytelenítési pört is indított.

József főherceg a gurahonci erdőben.

— Visszatérés a vadászatokról. — Fél óráig az aradi állomáson. — Beszélgetés Libits jószágkormányzóval. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 29.

Ma este felóra hosszáig fejedelmi vendég időzött az aradi vasuti állomás étkező termében: gurahonci új birtokáról való hazautaztában felórára kiszállott a vasuti állomáson József főherceg s miután megvacorázott, tovább robogott Budapestre. Nyilatkozataiból azonban arra lehet következtetni, hogy jövő héten ismét visszatér vadakban gazdag új erdőbirtokára. Visszavonza őt vadászszenvédelme és az a két hatalmas szarvasbika, amelyet nyolc napig tartó vadászhaszna után se sikerült leteríteni.

Ő fensége, aki tudvalevőleg ma egy hete utazott le gurahonci vadászterületére bizalmasa, Libits Adolf udvari tanácsos, jószágkormányzó társaságában, már napokkal ezelőtt visszakészült: kudarvesti lakására. Azonban a hely, ahol vadászpassziójának áldozott, olyan nagy vonzerővel hatott rá, hogy folyton halogatta hazautazását. A sok, pompásan kifejlett szarvas látása fokozta vadászambícióját és folyton maradásra bírta.

Ma azonban utrakelt a trihonci szerény, négy szarvából álló vadászlakból, ahol Subanek erdőőr és családja gondoskodtak arról, hogy a fenség semmiben hiányt ne érezzen. A főherceg kora hajnalban indult vadászatra és csaknem mindennap sikerrel cserkészett. Csak a kifejlett szarvasbikákra lesett és sikerült is nyolcat elejtenie. A fenség hét napig ugyszólván remete életet élt: a külvilággal nem érintkezett és — saját kijelentése szerint — ujságot is csak most, hazautazása napján olvasott.

Miután bejárta a esodás levegőjű örengeteget, nem egyszer elragadtatással adott örömeinek kifejezést hogy az Arad-csanádi vasutak tulajdonában volt hatalmas kiterjedésű erdőbirtokot a magáénak megszerezhetette.

Ma délután különvonaton, amelyet Vas Gusztáv Acsev. főfelügyelő vezetett, indult el a gurahonci állomástól és este nyolc óra ötvenhárom perckor érkezett az aradi állomásra. Fábry Sándor, az Arad-csanádi egyesült vasutak vezérigazgatója a perre on várta őfenségét, hogy megkérdezze: utja zavartalan volt-e?

— Nagyon kellemesen utaztunk, — mondta magyarul a főherceg, akin bokáig érő barna köpeny volt.

Ezután Fábry és Libits társaságában az étkező teremre vonult, ahol a szoba északi részében terített meg nekik a frakkban buzgólkodó Scheiber vasuti vendéglős.

— Vacoráztát már? — fordult a fenség Fábryhoz.

— Igen.

— Azért foglaljon helyet az asztalunknál — szólta a főherceg mosolyogva.

A vacsora megkezdése előtt az Aradi Közlöny szerkesztője odaküldte névjegyét Libits jószágkormányzóhoz. Arra kértük a névjegyben: álljon rendelkezésünkre néhány percig.

A jószágkormányzó átadta a névjegyét a főhercegnek s megkérdezte tőle: teljesítse-e kérdéseinket?

— Nincs kifogásom ellene, — mondta a fenség, amire Libits lekötőző készséggel felelt néhány kérdéssünkre.

— Arról értesültünk, — mondta — hogy az október 22-én Aradon rendezendő távovaglóversenyre a fenséges ur eljön és egyuttal megtekinti Arad legújabb ipartelepeit.

— Nekem nincs róla tudomásom és úgy tudom, hogy őfensége ezt nem tervezi.

— Milyen volt a vadászat eredménye?

— Valóban kielégítő. A fenséges ur nagy örömet lelta a hét napig tartó vadászatról, amelyet eredetileg csak három napra tervezett. A hely azonban annyira megtetszett a fenségnek, hogy nem akart eljönni. Kitérő szöveggel ért véget a vadászat. A fenség nyolc szarvasbikát lőtt, én pedig kétöt. Hanem két rendkívül kifejlett szarvasbikát sehogyszem sikerült leteríteni. Pedig nagyon erős, izgalmas hajszá folyt utána. Felbírták a főherceg őfensége figyelmét erre a két bikára és ő mindenáron le akarta teríteni, de nem sikerült neki. Nekem egész közlőrl többször volt alkalmam ezt a két szép vadat lelőni, de a fenség számára hagytam. Neki azonban nem jött jól lövése. Eppen ezért valószínűleg a legközelebbi napokban ismét visszajön és kileszük azt a két bikát.

— Igaz e, hogy a trihonci kis vadászlakot kiépített a fenséges ur?

— Igen. Azt tervezik, hogy kastélyt építtetnek a trihonci vadászház helyén s ebben a fenség kisebbik fia, László főherceg fog lakni, mihelyt fölserdül.

— Augustus fenséges asszony lejön-e a gurahonci erdőbe?

— Igen, csak ne legyenek zord idők.

Barátságos mosoly, meleg bucsu kézszorítás és kezdetét vette a vacsora, amelyet a vendéglős így állított össze: Sörplevele. — Tengerésztojás. — Libamáj, katóval. — Vegyeszeletek körítve. — Szárnyas francia kompóttal. — Barát-füle. — Omlett szuflé. — Vegyes gyümölcs. — Rumos tea. — Ménesi vörös bor Szalvátor vizzel.

Őfensége azonban nem fogyasztott ennyit. Legelőször fél pohár sört hűrpintett föl, azután levest, majd tokányt, szárnyast s kétszer az omlettből evett.

A vendéglős arra buzdította a fenséget, hogy harmadszor is vegyen.

— Köszönöm, elég, — mondta mosolyogva a fenséges ur, aki a vacsorához fél pohár ménesi vörös bort ivott.

Étkezés közben élénk csevegés fejlődött ki a fenség, Fábry és Libits között s ez a vendéglőben megjelent kis közönség figyelmét a főherceg felé terelte. A fenség ritkán pillantott más asztalhoz. Étkezés után cigarettára gyújtott és selymes szőke szakállát, meg hosszú bajuszát simogatva, eregette a füstkarikákat.

A beszélgetés elején megkérdezte Fábrytól:

— Van-e valami nagy ujság a világban? Mert mi semmit se tudunk a külvilágból. Terjed-e a kolera?

— Csak Mohácson és annak környékén pusztít, — mondta Fábry. — Persze fenséges uramék nem olvastak ujságot hét napig?

— Hét nap óta ma először volt ujság a kezemben. Látom, tegnap megnyitott a parlament és a kormánynak sikerül a nagy kölcsönt nyőibeőtni.

Miután Fábry pontos fölvilágosításokkal szolgált a legújabb eseményekről, Libits udvari tanácsos fölemlítette az Aradi Közlöny szer-

kesztőjének azt a kérdését, amely a fenséges ur esetleges aradi ujjára vonatkozott.

— Igen, tegnap nálam is tudakozódott az aradi Közlöny szerkesztője, — mondta Fábry — hogy a fenséges ur a távlovaglóversenyre lejön-e? Tudniillik Aradon, most már, hogy fenséged aradmegyei birtokait a gurahonci nagy erdőbirtokkal gyarapította, több reményt táplálnak arra, hogy egyszer Aradot is meglátogatja.

A fenség mosolyogva felelte:

— Most nem tervezem az idejövetelet. Lehet, hogy bécsi dolgaim elvégzése után visszajövök a gurahonci erdőbe, de Aradra mostanában nem szándékozom eljönni.

Néhány perccel féltíz előtt megjelent az étteremben Homonnay Nándor állomásfőnök s jelentette a fenségnek, hogy a budapesti személyvonat indulásra készen áll. A főherceg ekkor elhagyta a termet és Libits Adóffal együtt szalonkocsijába szállott.

Október hó elsején

kezdődik a rendes

évnegyedes előfizetés ideje

és ebből az alkalomból kérjük tisztelt előfizetőinket arra, hogy az előfizetést mielőbb megújítani sziveskedjenek, hogy a lap pontos szétküldése főnkadást ne szenvedjen.

Mindenki tudja, hogy az ARADI KÖZLÖNY úgy politikai magatartásában, mint társadalmi, művészi, irodalmi és gazdasági törekvéseiben a nemzeti és haladó irányt képviseli.

Erős hittel s lankadatlan buzgalommal, kitartással szolgáljuk Aradváros és a nagyközönség érdekeit. Vágyunk az, hogy támogatásunk segédelmével ez a város minél szebb, erősebb legyen és polgársága a boldogulás útjára juthasson. Emellett azonban állandó nagy figyelemmel kísérjük

Aradvármegye gazdasági és társadalmi viszonyait és egyetlen alkalmat se mulasztunk el, hogy a megye haladása érdekében fölemeljük szavunkat.

Zsurnalistikai törekvésünkben a tisztességérzet irányít bennünket és az a szempont, hogy mindig tartalmas, érdekes ujságot adjunk a bennünket támogató közönségnek. Mintahogy évek óta tesszük, úgy az idén is díszes nagy, 400 oldalas naptárt ajándékozunk előfizetőinknek.

A publikum méltányolja is őszinte szándéku törekvéseinket és a vidéki hírlapirodalomban szinte páratlanul álló példányszámban fogyasztja az Aradi Közlönyt, amelynek előfizetési ára:

ARADON:		VIDÉKEN:	
Egy évre	24 K.	Egy évre	28 K.
Fél "	12 K.	Fél évre	14 K.
Egy hónapra	2 K.	Egy hónapra	2-40 K.

Hétköznapi rimék.

★

Épül a Lloyd díszes háza,
Vaspillérekben a váza
S hogy az idő ki ne kezdje
Vasbeton a szerkezetje:

— Mégis, majd ha
Készen áll,
Azt mondják rá:
„Kártyavár!”

Puf.

IRODALOM ES MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Péntek: Cornevillei harangok, operett. C) bérlet.
Szombat: Drótostót, operett. A) bérlet.
Vasárnap: Délután mérsékelt helyárrakkal János vitéz, operett. Este: Sasfiók, dráma.

„Föld.”

— A budapesti Nemzeti Színház pénteki újdonságáról. —

(Fővárosi levél.) Holnap, pénteken, az új évad második bemutató előadásai, igen érdekes estéje lesz a Nemzeti Színháznak, amely iránt irodalmi és művészi körökben s a nagyközönség minden rétegében a színpadi szenzációkat megelőző rendkívüli érdeklődés mutatkozik. Ezen az estén mutatja be a Nemzeti Színház művészgárdája az utolsó decaennium legérdekesebb irodalmi alkotásainak egyikét, *Schönherr* Károly *Erde* című satirikus színjátékát, amely diadalmasan járta be az összes német színpadokat, s szerzőjét egyszerre szárnyára vette a hír, dicsőséget s tiszteletet szerzve neki. *Schönherr* Károly neve amúgy is a legjobban hangzó egyike a modern német litteratúrában, de igazán híressé ez a pompás darabja tette, amely nemcsak Németországban aratott fényes sikert, de szenzációként hatott a bécsi *Burgszínház*-ban is, amelyben egyik legértékesebb és legnépszerűbb musondarabja lett.

Az *Erde*, amelyet magyarra *Faragó* Jenő fordított *Föld* címen, satirikus színmű; szerzője ezzel a darabjával a legnagyobb irodalmi díjat, a Schiller díjat nyerte el. A darab egyszerű parasztemberek egyszerű életét tárgyalja, annyi emberszeretettel s olyan megrázó drámai erővel s közben aynyi satirikus éllel, hogy hatása alól sem az olvasó, sem a néző egy percre sem tud szabadulni. Szerzője az „élet egy komédiájának” nevezi darabját s ez a legtisztább cím, mert az *Erde* nem szorítható be egyik drámai műfaj sablonjába sem: igazi embereket, egyszerű, de izig-végig igaz alakokat visz a színpadra, akiknek szenvedései, apró gonoszkodásai, tréfái és huncutságai egyformán lekötik az érdeklődésünket.

Színhelye — mind a három felvonása egy színen történik — egy isten háta mögötti kis német falucska, s ebben az igénytelen minőben nagy emberi igazságokat mond el a szereplőivel *Schönherr*. Darabja valóságos forradalmat idéz elő a drámaírásban s az összes német színpadokon ünneppé vált a bemutató előadása. A Nemzeti Színház mindjárt a darab németországi nagy sikerének hatása alatt megszerezte az előadási jogát, s most pénteken, hetek óta tartó gondos próbák után, igazán elsőrendű szereposztásban viszi a budapesti közönség elé. A *Föld* nek nem utolsó érdeke sége, hogy szerepei egytől-egyig pompás szerepek, amelyek igen nehéz feladatot rónak a művész-személyzetre.

A Nemzeti Színház kitűnő művészgárdája, amely a legutóbbi két esztendőben épen a modern drámák előadásával aratott nagy sikereket, nagy ambícióval és szeretettel készült a *Föld* bemutató előadására. Érdekes, hogy a darab főszerepét, az öreg Grutzot, bécsi burgszínházi bemutatóján *Kainz*, a németek imént elhunyt nagy művésze kreálta s egyik legnagyobb sikerét ezzel az alakításával aratta. A Nemzeti Színház ezt a pompás szerepet Gál Gyulára bízta s ezzel a legjobb kezekbe tette a darab sorsát. A *Föld* különben Hevesi Sándor dr. rendezésében a következő szereposztásban kerül színre a pénteki bemutatón:

Az öreg Grutz — Gál Gyula. Hannes, a fia — Pethes Imre. Mena — K. Hegyesy Mari. Trine — S. Fáy Szeréna. Hídegtanyás ember — Rajnay Gábor. Sirató asszony — K. Demjén Mari. Sirásó — Hajdu József. Asztalos — Gabányi Árpád. Orvos — Kovács Mihály. Öreg béres — Bartos Gyula. Második béres — Rósa-hegyi Kálmán. Igáskocsis — Sugár Károly. Kisbéres — Mészáros Alsós.

* *Kornevillei harangok*. Planquette világhírű, bájos muzsikájú operettje, a *Kornevillei harangok* holnap kerül színre s ebben a darabban mutatkoznak be a társulat új tagjai nekik való szerepekben.

* Vasárnapi előadások. Vasárnap délután mérsékelt helyárrak mellett a János vitéz kerül színre. Este *Rostand* világhírű drámája, a *Sasfiók* van műsoron.

* Ha a primadonna férjhez megy. Meglehetősen kényes, de annál érdekesebb kérdés került a napokban az Országos [Színészegyesület] tanácsa elé. *Maribázy* Miklós színigazgató azt a kérdést intézte a Színészegyesület tanácsához, vajjon érvényben marad-e két tagjának szerződése, a kik időközben házasságra léptek. Erre a kérdésre az egyesület tanácsa azt a feleletet adta, hogy a felhozott indokok alapján a szerződések ellen kifogás nem emelhető. Tudjuk, hogy a színigazgatók egy csoportjának elragadtatva az olyan határozattól, a melyeknek nyomán egész özöns a bajoknak és kellemetlenségeknek zudni a nyakukba és sokszor a direktorok legszebb terveit is halomra döntik. A vidéki direktorok panaszai révén ismerjük azokat a helyzeteket, a melyek főképp a primadonnák férjhezmenetelét következtében beállanak. A vidéki publikum nem szereti az asszony-primadonnákat és nem is megy színházba, ha nem leány játsza a primadonna szerepét. A primadonnák férjhezmenetelét háttározottan megsínyli a direktor, mert hiszen ő leányt szerződött primadonnának; vagyis olyan vonzerőt, a melyik sokat veszít aoban a pillanatban, a mint férjhez megy. De — ugyan- csak a direktorok panaszai révén tudjuk — még veszedelmesebb lesz a helyzet, ha a primadonnát ugyanannak a társulatnak valamelyik tagja veszi feleségül, a ki ha történetesen rendező, a legtöbb esetben tarthatatlan állapotokat teremt, a melyek előbb-utóbb a szerződések felbontását eredményezik. Szóval a primadonna maradjon meg lánynak, a meddig csak lehet.

* Aradi urileány sikere. *Weil* Magdát, *Weil* József államvasuti főmérnök leányát ma a felvételi vizsga sikeres letétele után felvették a *becsi zeneakadémia mesteriskolájába*. Ilyen mesteriskola Bécsen kívül még csak Berlinben és Szentpétervárott van és mindháromba csak olyan zenészek nyerhetnek felvételt, akik valamely zeneakadémia legfelsőbb tanfolyamát már elvégezték, vagy ennek megfelelő képzettséggel bírnak. *Weil* Magda, akinek művészi hegedűjátékát zeneértő közönségünk már ismeri és értékeli, eddig *Unger* Mórnak, a kiváló zenepedagógusnak volt tanítványa és most a világhírű *Sasfiók* lesz a mestere. A bécsi mesteriskola mai felvételi vizsgáján a világ minden tájáról egybesereglett 18 pályázó közül csak kienetet vettek fel.

* *Sarah Bernhardt*, mint *Mefisztó*. Párisból jelentik: *Sarah Bernhardt* egy londoni újságíró előtt érdekes kijelentéseket tett egy közeli vállalkozásáról. Színházában *Goethe* *Faust*-ját fogja előadni s ebben *Mefisztó* szerepét ő maga játsza. A darabot *Rostand* fordítja, aki ragaszkodni fog az eredeti szöveghez.

* Alkalmi képvásár. A *Weisz* Leó szalonjában rendezett képkiallítását állandóan nagy és előkelő közönség látogatja. A tárlat egész napon át nyitva van. Belépti-díj nincs.

* Csányi Mátyás színházi karmester ez uton tudatja magán-énektanítványával, hogy október elején az oktatást megkezdi.

* Az Uránia színház pénteken mutatja be új műsorát. Kiváló műveltségben lesz része a publikumnak, tekintve a műsornak páratlan gazdagságát, mely felöleli az újabb mozgófényképeknek legkiválóbbjait. A Németországban legutóbb lefolytatott nemzetközi uszóversenyeket pompás felvételben mutatja be az Uránia. A természeti látványosságok közül Capri szigete tarthat különös érdeklődésre számot. A műsor slágere Goethe Werther keserveinek bemutatása. A szentimentális irodalom a eme remekművének színpadi feldolgozása frappáns hatást gyakorol a nézőre. Németországban valóságilag új Werther-láz fogta el az embereket a nagyhatású kép láttára és a mozgófényképszínházak heteken keresztül slágerként adják Werthert. Az Uránia színház sietve szerezte meg a hatásos képet, hogy mielőbb bemutatassa a közönségnek. Az Uránia legközelebbi szenzációja Vitális Imrénének, a hírhedt betyárnak üdözése és temetése lesz. 241

Fertőzött-e a dunai hal?

Nézeteltérés az aradi főkapitány és főorvos között.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 29.

A kolera igen komoly dolog. Csakhogy belevén sorozva a közigazgatási reszortba, mindenki eltalálhatja, hogy még a sárga, vagy fekete rém sem lehet el humor nélkül. Nem a kolera fertőzte meg a közigazgatást, hanem megfordítva történt. Mihelyt valami az adminisztrációval érintkezik, bajt kap, megváltozik és úgy lesz a legszomorubb esemény is kész humorka. Ennek az átváltozásnak érdekes és tanulságos részletei alább következnek:

Felütötte fejét a rémes veszedelem. Ezzel a zord alaphanggal indul meg az ügy. Eljött a kolera, mindenki reszketett, aztán sokan megkapták és meghaltak. Mikor már bizonyos volt, hogy a csunya aszsonyság, nem törőve a szeretett hazánkban uralkodó lakásdrágasággal, jól befészkelte magát, megmozdult a belügyminisztérium kodifikáló, pardon, közegészségügyi osztálya és szétküldte kedves olvasmányait: „Miképp védekezzünk a kolera ellen?” című füzetet, a védekezést rábízta a fertőzött községekre, a kolera pedig vígan száguldott végig a szőke Duna mentén. Megfertőzte az egész folyamot Dévénytől Orsováig. Ki a Duna vizét itta, vágyott annak szive vissza, az anyaföld puha ölébe, míg végre rájöttek, hogy a Duna mentén kulturgócok helyett kolera-gócok keletkeztek. Ezek a gócok valóságos sebdahegeként éktelenkednek szeretett hazánk testén és mint Vergilius mondja: vassal pusztítandó ki a beteg seb, a belügyminisztérium is kimondotta, hogy radikálisan végez a Dunával: fertőzöttnek jelentette ki az egész folyamot. A gyerekek ennek nagyon megörültek, mert azt hitték, most már soha sem kell többé mosdaniok a hideg Duna vizben, a komoly esendörök ellenben nem örültek, mert éjjel-nappal brizniök kell a folyamot, mert abból még mosásra sem szabad meríteni. Szóval a Duna el van zárva az emberek elől.

Ha a Duna vize fertőzött, akkor megfertőzi a mi benne él és mozog — gondolták a vidéki hatóságok és Arad vármegye alispánja, igen helyesen, ki is adta a múlt héten azt az okos rendeletét, melylyel eltiltotta a megye lakosságának, hogy dunai halat egyék és árusítson.

Tisch Mór dr. városi főorvos, aki a kolera behurcolása ellen elismerésre méltó buzgósággal tesz meg mindent, a mi emberileg lehető, éppen ma egy hete azzal a kéréssel fordult Sarlot Domokos főkapitányhoz, hogy tiltsa meg az aradi piacon a dunai hal árusítását.

— Miért? — kérdezte a főkapitány.

— Miért? Azért, mert a Dunát a belügyminiszter fertőzöttnek, koleraveszélyesnek mondotta ki és ebből mindenki megértheti, hogy a mi benne terem, így például a hal, szintén fertőzött és koleraveszélyes. Azért tehát sürgősen kell intézkedni, mondotta a főorvos, mert holnap péntek és halpiac lesz.

— Én a magam felelősségére nem tiltom el a halárusítást, felelt a főkapitány, mert esetleg országos érdeket sérthetnék vele. Erre a miniszternek van csak joga. Azt azonban megteszem, hogy nyomban sürgönyzök a belügyminisztérium közegészségügyi osztályának és kérdést intézek hozzá, vajjon megakadályozható-e a hal behozatala és árusítása. Sürgönyválaszt kérek és ha megjön, annak értelmében azonnal intézkedem.

— Azt hiszem, — felelte a főorvos — hogy mi is eltilthatnók a halárusítást, én viselem érte a felelősséget és a rendőrség csak végrehajtja, amit javaslok.

— Ebbe nem megyek bele, válaszolta Sarlot és azonnal elküldötte sürgönyét a belügyminiszternek.

Ez történt a múlt esütörtökön, 1910. év szeptember hónap 22-ikén délelőt tíz órakor.

Koleraveszedelem idajéről lévén szó, a főkapitány abban a szent meggyőződésben élt, hogy a kérdésére azonnal fognak válaszolni. Ő ugyan ismeri a magyar közigazgatást, de hát a kolera az más, az kivételes valami — gondolta — ezzel nem lehet tréfálni, aztán meg most csak van permanens szolgálat atban az osztályban, melytől az egész ország sorsa függ?

És lön este és lön reggel, a belügyminisztérium nem válaszolt. A távirata hivatal igazolta, hogy a sürgöny nyomban elment és már tíz perc múlva kézbesítették. És lön hétszer este és lön hétszer reggel, még mindig nem jött válasz. Már megint esütörtök volt, már megint péntek közeledett és vele a halpiac, a belügyminisztérium még mindig nem tartotta érdemesnek elárulni a titkot, amit a vidéki hatóságok már rég tudtak és a mi nem is titok.

Ma délelőtt pihogva jött a távirathordó. Észre se vették. Már egész szépen beletörődtek abba a gondolatba, hogy a belügyminisztériumban mindenki meghalt és ezért nem érkezett arra a fontos kérdésre: ehető-e a dunai hal, hét napon belül válasz.

A sürgönyhordótól átvette a főkapitány a sürgönyt és abban a hitben, hogy a bürgözdí elöljáróság Tóth Nagy Kázmér utolsó lakóhelye iránt érdeklődik, fel se bontotta. Csak miután már átnézte a postáját, nyult a távirat után és feltörte a pecsétjét.

— No, ezeknek nagyon sürgős volt a felelet; hét napig gondolkodtak felette és sürgönybe küldték, — mormogta magában és olvasta a következőket:

Hal elárusítás el nem tiltatható. Ovintézkedések megteendők. Belügyminisztérium,

Ezt a dedonai stílusban írott táviratot elküldötte Tisch Mór dr. főorvosnak.

Mit volt mit tenni, a főkapitány megadta az engedélyt a halkereskedőknek, hogy a holnapi piacon halat árusítsanak. Az orvosi hivatal részéről a Dunából érkező halakat mindezek dacára megvizsgálják, mert Tisch dr. főorvos ma is azon a véleményen van, hogy a dunai hal veszedelmet rejt magában.

— Csodálatos ez a miniszteri rendelkezés — mondotta munkatársunknak a főorvos, aki őt ebben az ügyben megkérdezte. Ha a Duna fertőzött, akkor a hal is fertőzött. A távirati rendelkezés után el nem tiltathatom ugyan a halárusítást, de a közönséget óva intem a

dunai hal élvezetétől. Mindent el fogok követni, hogy a dunai hallal a kolerát be ne cipeljék. Orvosok fogják megvizsgálni a piacra kerülő halat. A rendőrség felhívására a vasut bejelenti, hogy ki részére érkezik dunai hal és ha azt gyanusnak találjuk, akkor elkobozzuk és megsemmisítjük. Dezinficiálni a halat igen nehéz és a közönség úgy kerülheti el a bajt, ha tartózkodik a dunai hal evésétől.

Dióssy Nusi elmegy?

— A „legilletékesebb” cáfolat. — A házias primadonna. —

Egy borzas, nyakig felgyürközött nőszemély nyitotta ki az ajtót, amikor becsöngöttem Dióssy Nusihoz.

— A kisasszony tanul — mondta fontoskodva és harciasan csóvált meg az orrom előtt egy hatalmas partvist.

— Mondja meg, hogy okvetlen beszélnem kell a kisasszonnyal egy nagy jelentőségű ügyben — erősködtem, de aligha tudtam volna keresztül hatolni a seprőkből, lapátokból és törőrongyokból alkotott barrikádon, ha maga a művész nő nem jön segítségemre. Dióssy Nusi azonban kiegészített és barátságosan nyomott a kezembe egy kefet.

— Itt van. Ha bemerészkedett az oroszlan-barlangba, hát vikszolja most fel helyettem az ebédlő hátralevő részét. Én ugyis kifáradtam belé.

— Hát ehhez is ért? — csóváltoktam.

A primadonna nevetett:

— Ehhez is? De mennyire! És ez még semmi. Látná, hogy takarítok, hogy főzök, sütök, mosok, vasalok és végzek minden házi munkát. Sőt akár hiszi, akár nem: még kenyeret is dagasztok.

Kétkedően rástam a fejemet és ezzel magamra haragítottam a művésznőt.

— Hát mire esküdjek meg? — kérdezte neheztelve.

— Primadonna-eskünek elvből nem hiszünk — mondtam. — Maga például képes volna letenni az esküt arra is, hogy élete végéig nem hagyja el a mi szeretett városunkat, holott biztos tudomásunk van róla, hogy maholnap, de legkésőbb 1911. szeptember 1-én itt akar hagyni bennünket és elpártol Krecsányihoz Temesvárra.

— Nahát maguk borzasztó emberek — vélte Nusi. — Hát ezt már honnan tudják? És ha tudják, hát miért tudják rosszul? Igaz, hogy Krecsányi küldött nekem szerződést, mondhatom, fényeset, majdnem 4000 koronával nagyobb fizetést ígér, mint amilyen itt van, de szó sincs róla, hogy aláírom. Nincs semmi okom rá. Hiszen nagyon szeretnek engem itt Aradon. Nem, becsület-szavamra nem irtam alá. És nem is fogom aláírni.

— Hát nem szeretne budapesti primadonna lenni?

Dióssy komolyan ráta a fejét.

— Bizonyisten nem. Hiszen ha Pestre akartam volna menni, ezt megtehettem volna már régebben is. És mehetnék most is. Nemcsak Krecsányiékhoz, de a Király-színházhoz is. Ha már itt tartunk, elárulhatom, hogy Beöthy Laci is küldött szerződést, de visszautasítottam. Sőt mást is mondok. Nekem annyira a szívemhez nőtt ez a város, hogyha nem maradhatok itt, hát sehoiva se megyek.

— Nagyváradra se? — kockáztattam meg.

— Oda se. Pedig ott istenitettek és csak egy szót kellene szólnom, hogy tárt karokkal várjanak. De nem megyek. Se Budapestre, se máshová.

— Szóval maga egész kivételes teremtés. Minden primadonnának egyetlen egy vágya, egyetlen egy álma: a főváros. És maga...

— ... Nekem nem kell a főváros. Mert én is azt mondom, amit nem tudom melyik római császár, vagy ilyen katonaféle mondott, hogy inkább vagyok Aradon első mint Budapesten második. Én nem tudok hizelegni, én nem tudok intrikálni és inkább megelégszem a szerényebb, de őszinte vidéki sikerekkel, mint a fővárosiakkal, amelyekben bizony sokszor nincs egy csöpp öröm sem.

— Meg fogja maga még ezt gondolni mondtam.

— Ha a közönség szeretete el nem fordul tőlem, akkor nem. Sőt ha a körülmények úgy hozták, hogy nem kellek Aradnak, akkor se megyek máshová szerződésbe. Megélek én a művészet nélkül is. Ugy tudok főzni, hogy no!

— Terveket? ...

— Ne bolondozzon. Egész ebédeket megfőzők egyedül. Ez a legnagyobb passzióm,

A borzashaju nőszemély megjelent az ajtóban:

— Kisasszony kérem, tessék gyorsan jönni. Itt van a kéményseprő.

A művész felugrott.

— Bocssáson meg, hogy itt hagyom. De a sparnert már egy hét óta füstöl. Füstös sparnert mellett pedig nem lehet főzni. Még terveket se ...

— 6. —

A püspök politikai boszuja.

— Vihar Párvy Sándor tulkapásai miatt. —

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 29.

Az a vihar, amely Párvy Sándor szepesi — néppárti — püspök ismeretes eljárása miatt keletkezett, nem szűnik meg, sőt határozottan egyre nagyobb hullámokat ver. A külföldön is foglalkoznak azzal a kérdéssel: vajjon mi jögon tilt a meg a püspök, vagy a pápa a magyar papoknak, hogy képviselők ne lehessenek. Ismeretes, hogy Párvy Sándor szepesi püspök rendeletileg eltiltotta Richter János és Rudnay Alajos plébánosoknak, munkapárti képviselőknek, hogy továbbra is képviselők lehessenek, sőt Richtert emiatt már föl is függesztette állásától. Párvy ezt a rendelkezést a pápa 1910. évi augusztus 20-án kelt bullájával indokolja, amely állítólag eltiltja a katolikus papokat attól, hogy képviselői mandátumot vállalhassanak. A magyar törvény azonban megengedi a mandátum-vállalást a katolikus papnak. Most már azt kérdezik, — és joggal — hogy voltaképpen kinek a rendelkezése döntő: a pápáé-e, vagy pedig a magyar törvényké?

Ezt vitatták ma este a munkapárt klubhelyiségében is és — mint fővárosi tudósítónk telefonálja — a legnagyobb fölháborodással tárgyalták a pápa és a püspök illetéktelen beavatkozását. Főnt voltak a klubban Perczel Dezső, Jakabffy és Kazy államtitkárok, továbbá Lánzy Leó is.

— Nem szabad ezt a kérdést elaltatni, — mondta Jakabffy államtitkár. Nézetem szerint *leghelyesebb, ha az esetet bejelentik a mentelmi bizottságnak, mert a két képviselő mentelmi jogát sértette meg Párvy püspök.* A képviselőház elé kell vinni ezt az ügyet, mert ha mostani stádiumában hagyjuk meg, akkor veszedelmes precedensül szolgál a jövőre nézve.

A minisztereket ma este nem kérdezheték meg ez ügyben, mert este

9 óráig minisztertanács volt s így a kormány tagjai nem mehettek föl a pártkörbe. A vitákból az a határozott vélemény alakult ki, hogy a kinos ügy a parlament elé fog kerülni.

Bécsből jelentik: Scheicher dr. pápai prelátus, az osztrák Reichsrath kiváló politikusa érdekes beszélgetést folytatott a Zeit tudósítójával Párvy püspök ügyéről.

Kijelentette a prelátus, hogy Párvy nyilvánvaló ballépést követett el, amikor a „Maxima cura” kezdetű pápai dekrétumból azt a jogosultságát vezette le, hogy egyházmegyéjének lelkészét, aki izlésének meg nem felelő politikai pártállást foglal el, megrendszabályozással fenyegethesse meg. A vonatkozó dekrétum taxatíve sorolja fel azon eseteket, melyekben a püspök fegyelmi jogánál fogva elmozdíthatja alantass lelkészét, de a felsorolt kilenc eset egyike sem foglal magában olyan rendelkezést, melylyel Párvy álláspontját indokolhatná. Ez az álláspont csak úgy volna tartható, ha Párvy az illető pap magatartását engedetlenségnek minősítené, de ez esetben az engedetlenséget a püspök jogtalan parancsa provokálta. Párvy tehát nem hivatkozhat a Maxima cura dekrétum rendelkezéseire.

Párvy döntése azonban korántsem végleges, mert az ellen a pápai Kuriához lehet felebbezni, ahol a püspök döntését Scheicher dr. prelátus véleménye szerint minden valószínűség szerint megsemmisítik.

Érdekes nyilatkozatot tett még Scheicher dr. arról, hogy Ausztriában ilyen hatalmi tulkapás el sem képzelhető, mert az osztrák papság minden tagja magát ép oly független állampolgárnak tekinti, mint bárki más és politikai szabadságát sohase fogja feladni.

HIREK.

Meggyilkolt és kiraboló bankár.

— Prága szenzációja. —

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 29.

A fiumei bankrabláshoz hasonló merészséggel és kegyetlenséggel végrehajtott rablógyilkosság tartja most izgalomban Prága város lakosságát. A város egyik legforgalmasabb útján, a Grabenen eddig ismeretlen tettesek meggyilkolták Kisch bankárt és üzletét teljesen kifosztották.

A rablógyilkosságot a banküzlet takarítónője vette észre, jóval a tett elkövetése után. Az asszony este hét óra tájban bement a banküzletbe, hogy kitakarítson és az üzlet bezárásánál segédkezzék. Az asszony a banküzletben nagy felfordulást talált és ijedten vette észre, hogy Kisch bankár borzalmas sebektől borítva nagy vértócsában fekszik a földön. Feje teljesen össze volt ronszolva.

A takarítónő azonnal telefonált a rendőrségre és a mentőkért. A mentők már nem segíthettek a szerencsétlen bankáron, a rendőrség azonban rögtön erélyes nyomozást indított. Megállapították, hogy a bankár fején talált sérülések valami tompa súlyos eszköztől erednek, ezenkívül a merénylők több késszurást is ejtettek rajta. A bankár a szenvedett sérülések következtében azonnal meghalt.

A rablógyilkosok az egész banküzletet kifosztották. A pénzszekrények, fiókok ajtaja tárva-nyitva állott, az elhelyezett pénz és értékpapírok pe-

dig hiányoztak. Dehogy a rablók mekkora összeget vittek el, azt pontosan csak a pénztárvizsgálat fogja megállapítani.

A rablógyilkosságot a rendőrség véleménye szerint jóval a tett felfedezése előtt követték el. De, hogy kik, azt ezidőszert még nem lehet tudni. A nyomozó hatóság elsősorban két munkáskülsejű férfi után kutat, a kik a rendőrszem állítása szerint délután a bank körül ólalkodtak. Nincs azonban kizárva az sem, hogy a bankárt valamelyik adósa gyilkolta meg és rabolta ki.

— A trónörökös magyarországi útja. Bécsi forrás nyomán mi is közöltük azt a hírt, hogy a trónörökös legközelebb Magyarországra érkezik, hogy több vidéki városban a katonai hatóságok brutalitásáról kelt hírek alapját megvizsgálja. Erre vonatkozólag a Nagyvárad c. lap egyik munkatársa beszélgetést folytatott a nagyvárad helyőrség egyik előkelő tisztjével, aki a következőket mondotta:

— Mi erről az utazásról semmit nem tudunk. Se hivatalosan, se magánuton. Én is öntől értesülök. Az a véleményem, hogy csak olyan kiállítás mende morda az egész, a talán a hír nem is Bécsből származik. Lehet, nem tartom lehetetlennek, hogy ő fensége a trónörökös szemlét tart, de akkor sem egyes garnizonok, hanem egyes hadtestek fölött. Legalább így kell feltennem. Az ok, amit említenek, mondhatom, mese. Hogy a katonai hatóságok és a tiszték kegyetlen bánásmódot tanúsítanak a legénységgel szemben: ez nem áll. Csak a mi helyőrségünkről állíthatom határozottsággal, de bizonyára más garnizonokban sem kinnözzék a katonát. Ez csak sféle szóbeszéd, amit, engedelmet kérek, a civil urak szeretnek hangoztatni. Ma egészen más szellem uralkodik a hadseregben, s ami ezeltől husz évvel megtörténhetett, annak most nyoma sincsen. A humanizmus parancsa a legfőbb kommandójuk a tiszt uraknak, akik ön is tudhatja, modern felfogású, művelt, tehát emberséges emberek, s igen tisztába vannak azzal, hogy a kurtavas, meg a kikötés kora lejárt. Ha tehát a fensége ur tényleg Magyarországra jön, nem azért jön, hogy személyes megjelenésével gyakoroljon hatást az emberkinzó tisztekre.

— Idősebb gróf Zichy Jánosné temetése. Székesfehérvárról jelentik: Ma temették el Zichy János gróf kultuszminiszter édesanyját óriási részvét mellett. A grófnét a nagylángi családi sírkertben helyezték örök nyugalomra. A családi kápolnában Prohászka Ottokár dr. székesfehérvári püspök mondott délelőtt tíz órakor gyászmisét nagy papi segédlettel és bejelentte a koporsót. A sírbolt a kápolnában van.

— Külügyminiszterek találkozása. Turinból táviratozzák, hogy Aerentha magyar-osztrák közös külügyminiszter ma reggel 8 órakor megérkezett. Kevéssel azután megjött San Guilamo olasz külügyminiszter is. Holnap az Európa szállóban tanácskoznak a velencei határközlekedés ügyéről.

— Gyógyszerészek küldöttsége a belügyminiszternél. Budapestről jelentik: Egy estilap jelentette, hogy a budapesti gyógyszerészek harminctagú küldöttsége jelenik meg holnap a belügyminiszter előtt, hogy tiltakozzanak a panama-árikák tömeges adományozása ellen. Memorandumot nyújtanak át a miniszternek, amelyben elpanaszolják, hogy az új patikák versenyüket és existenciájukat veszélyeztetik.

— A haldokló érsek. Kalocsáról jelentik, hogy Várossy érsek állapota teljesen reménytelen. Ma este légzési nehézségek állottak be nála s azt hiszik, nem éri meg a reggelt.

— Vértanuk napja Vingán. A „D. M. K. E.” vingai fiókja a magyar szabadságért hősi halállal kimult aradi vértanuk emlékére Vingán, 1910. október 15 6 óán (esütörtökön) délelőtt 10 órákor (a vértanuk gyászmiséje után), a „Nagyvendéglő” emeleti nagytermében hazafias gyászünnepeket rendez. A gyászünnepek műsora: 1. „Szózat”. Előadja a „D. M. K. E.” ének és zenekara. 2. Az utolsó órák. Felolvassa Lukács O. 16. 3. Chopin gyászindulóját. Előadja a „D. M. K. E.” zenekara. 4. Bőrczi Gyula dr. ünnepi beszédet mond. 5. Szabadságharc dalk. Előadja a „D. M. K. E.” ének és zenekara. 6. Tizenhárom. (Ábrányi Emil költeménye) Szaválja Etele Mihály dr. 7. „Hymnus”. Előadja a „D. M. K. E.” ének és zenekara.

— Polgármesterválasztás Fiumében. Fiuméből jelentik: Az autonóm párti városi képviselőtestületi tagok ma értekezletet tartottak, a melyen a június óta üresedésben levő podesztai szék betöltésével foglalkoztak. Hosszas vita után a városi adminisztráció és a város érdekeire való tekintettel elhatározták, hogy a podesztaválasztást nemcsakára megejtik. A jelölés felett a legközelebbi ülésen történik döntés. Különböző podesztaválasztási itteni hírek szerint szóba került Wickenburg István gróf kormányzó-helyettesnek a belügyminiszterrel tett látogatása alkalmával is, amikor a kormányzó-helyettes jelentést tett a fiumei ügyekről.

— Előadás a népszámlálásról. A m. kir. központi statisztikai hivatal értesítette Aradvármegye alispánját, hogy az 1910. évi népszámlálás egyöntetűségének biztosítására egy tisztviselője révén október előadását fog tartani a megye népszámlálásban fungáló tisztviselői részére. Az előadás, amelyre nemcsak a számlálóbiztosok és a népszámlálási felülvizsgálók, de lehetőleg az összes községi és körjegyzők is behívatandók, Aradon 1910. évi október 26-án délelőtt fél tízenegykor lesz.

— Gombamérgezések. Budapestről jelentik: Tegnap délután a mentőket sürgősen hívták Lajosfalvy Lajosnak, a Batthyány-téri vásárcsarnok egyik felügyelőjének a Batthyány-téri vásárcsarnokban lévő lakására. A kivonult mentők súlyos betegen találtak a lakásban Bodó Anna és Dénes Jánosné gazdaasszonyokat, akik a vásárcsarnokból hozott gombát ettek délből. Lajosfalvy felügyelő nem volt otthon ebédre, annak köszönheti, hogy nem kapott maga is gombamérgezést. Éjfélután megint sürgősen hívták a mentőket, ugyancsak gombamérgezési ügyben — ezúttal a Molnár utcába, Thonett János fővárosi vegyész lakására. Itt gombamérgezés tünetei közt feküdték a vegyész, a felesége és Lavotta Géza államvasuti főhivatalnok, aki a vegyésznél lakik. A vegyész állapota súlyos, a másik két beteg könnyebb. Thonett vegyész az, akinek a vásárcsarnokban a gombát meg kell vizsgálni. A mérges gombát a vásárcsarnokból hozta a család.

— Chavez temetése. Milanóból jelentik: A repülőversenyterén ma esőnd uralkodott. Tegnap még röpködtek az aeroplánok, eljött megnézni a versenyt a király is s az ő tiszteletére valamennyi aviaticus felszállt. Ma a hangárokból kikerültek a repülőgépek, a kis fabódák tetején gyászlobogók lengnek, egyes hangárokat egészen bevontak fekete posztóval és a verseny valamennyi résztvevője elment Domodossolába megadni a végtiszteletet Chaveznak.

— A gyilkos gyógyszerész letartóztatásban marad. Budapestről jelentik: Az ügyesség Fekete Vilmos bűnyűgyében a ma délelőtt folyamán elkészült az indítvány. Gyilkosság és rablás bűntette címén az előzetes letartóztatás fenntartását indítványozta. Székely vizsgálóbíró ma délből maga elé vezettette Feketét. Egy hátsó lépcsőn vitték fel a gyilkost, aki halott-halvány volt, egész testében remegett s ha az őt nem támogatja, összeesik. Mikor a harmadik emeletre felért, kezeivel elfodta arcát, hogy ne nézhessenek a szemébe. A vizsgálóbíró előtt kijelentette, hogy szörül szóra fentartja a rendőrség előtt tett vallomását. A vizsgálóbíró a kihallgatás után kibidette a végzést, mely szerint Fekete továbbra is előzetes letartóztatásban marad. A védő ebben megnyugodott.

— Mágnások és színésznők. Bácsból jelentik: Még e héten Rosenfeld Sicilius báró nőül veszi Rendt Katalin színésznőt, ugyancsak még e héten Berger Olgát, a bécsi opera ballet egyik tagját egy gróf veszi nőül.

— A zsinagógából. A templomelőjáróság köztudomásra hozza, hogy a péntek esti istentisztelet további intézkedésig fél 6 órákor kezdődik.

— Egy bíró, aki bűnjelet eszik. Egy pestmegyei községben a nyáron majdnem minden éjjel kellemetlen meglepetés érte az odaváló gazdákat. Hol az egyik, hol a másik ólját fosztották ki a tolvajok. Sok tyukot, kacsat, de leginkább libát loptak, olyan szemérmelenül, hogy a baromfiból maguk való is alig maradt már a községben. A kárval ottak panaszára a csendőrség hozzálátott a nyomozáshoz, s elsőbbséget is szemlét tartottak a helyszínen. Itt egy különös szag csapta meg az orrukat, mely a cigányokra terelte a gyanút. Az egér és faggyuszag ölelkezése volt ez, mely mindenütt érezhető, a hol kóbor cigány megfordul. Az őrsvezető kiadta tehát a parancsot: *Direktorok a cigány-vég! Az egyik gunyhó-kéményből fekete füstszlop kigyózott a magasba.* Ez már nem gyann, ez bizonyíték, gondolták a csendőrök s egyenest a füstölő gunyhóknak tartották. Ott még nyomósabb bizonyítékot találtak. Egy rozoga lábásban két libacomb sült, kétségkívül utolsó fejezete valamelyik libatragédiának. A csendőrök a két libacombot, mint bűnjelet lefoglalták s átadták a községi bírónak, hogy őrizze meg, míg kézrekerítik hozzá a tettest, aki a csendőrök közalédtére elmenekült. Alighogy ellávoztak a csendőrök, megérkezett a községbárára a bíró komája s meglátván az asztalon a hivatalos libacombokat, annak a véleményének adott kifejezést, hogy mivel az ilyen életféle nygis romlandó, jó volna előbb vágni a termézet rendjének s a pocsenyét elfogyasztani. A maga részéről egy liter borral hajlandó hozzájárulni a közös főlöstökömböz. Az ajánlat tetszett a bírónak s alig fél óra alatt a két libacomb úgy is mint pocsenye, úgy is mint bűnjelet fölvetette a néhai nevet. Jöttek azonban a csendőrök s követelték a libacombot s mivel a bíró nem tudott elszámolni vele, följelentették a bíróságnál hivatali sikkasztásért. A pestvidéki törvényszék a minap tárgyalta a nevezetes jogesetet s a bírót a sok enyhítő körülményre való tekintettel csak negyven korona pénzbüntetésre ítélte. De elítélte egy évi hivatalvesztésre is. A negyven koronát, bár az is sok két libacombért, nem sajnálja, mondotta, de a becsületét, már mint a hivatalát, nem engedheti s megfölebbezte az ítéletet.

— Értesítés. Tisztelettel értesítem a n. é. közönséget és jóbarátaimat, hogy a Dák Ferenc- és Fábán-utcák sarkán, a Scherhag-házban levő volt Kaiser Lipót-féle kávéházat átvettem és azt vasárnap, október 2-án ünnepélyesen megnyitóm. Főtörekvésem, hogy tiszta kávéházi italokkal és pontos kiszolgálással a n. é. közönség pártfogását mindenben kiérdemeljem. Teljes tisztelettel Zajonkovszky János, kávé.

— Az erzsébetvárosi csatornázások. Az Erzsébetvárosban folyó csatornázásoknál az ottani háztulajdonosok nagy zavarban vannak aziránt, hogy a főcsatornától az egyes házakhoz vezető csatornát ki köteles megcsináltatni, a városé, vagy a háztulajdonosoké? Ebben a tárgyban a városi tanács átiratot intézett az Aradi Építőiparosok Szövetségéhez, amely átiratban közli, hogy az esővízfűcsatornától számítandó két méter a vállalkozó tartozik megcsinálni az egyes házakba vezető csatornából. Ennek a két méternek a költségeit a város hajtja be a háztulajdonosoktól. Az egyes házakról ezen két méteres csatornák vezető csatornát maguk a háztulajdonosok kötelesek elkészíttetni s jogukban áll ezt akármelyik szakiparossal végeztetni. Nem felel meg tehát a valóságnak az a hitesztelés, hogy a csatorna ezen részét is csak a város vállalkozójával szabad készíttetni.

— Leégett fűrésztelep. Karánsebesről jelentik: A karánsebesi faipar r. t. fűrésztelepe az éjjel 1 órákor kigyuladt. A tűz a száraz és feidolgozott faanyagban bő táplálékot nyert és csakhamar az egész telep lángba borult. Az egész fakészlet elpusztult. A tűzoltók hat órai munka után nagynehezen lokalizálták a veszedelmet. A gépgyár és a lakóosztályok, valamint a munkásbarakkok sértetlenek maradtak. Azt hiszik, hogy a tűz a villanytelep rövid zárlatából keletkezett. A kárt fél millió koronára becsülik. A tűz még most sincs teljesen eloltva.

— Francia likörök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 80 fillér Vojtek és Weisznál. 279

— Az átutazók figyelmét tisztelettel fölhívjuk arra a körülményre, hogy az Aradi Közlöny a vasúti állomáson nem a csomagszállító részvénytársaság alkalmazottjánál, hanem lapunk külön megbízottjánál kapható az állomás előtti téren.

A kiváló bór- és lithiumos gyógyferrás

SALVATOR

vese- és hólyagbetegséknél, köszvény-nél, cukorbetegség-nél, vörhenyzűdés és hurutos bántalmaknál kitűnő hatású.

Természetes vasmentes csapóvíz.

Kapható érvényes receptek nélkül és gyógyszeráránál.

SCHULTES ÁGOST

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetés osztály — 151

Egy zord házassági szenzáció

— Mulatságos tévedés. —

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, szeptember 29.

Az éjjel, magából kikelve, törtetett a budapesti főkapitányi inspekcióna egy boldogtalan férfi. Nem a hivatalba fordult, hanem előbb a sajtóirodába tért be, ahol egybegyűlten versenyt ásitottak a riporterek.

— Ujságírók az urak? — kérdezte hápogva a jövevény.

— Ugy bizony, — felelt egy torzonborz.

— Akkor egy nagy szenzációt kapnak tőlem.

Nagy szenzáció! Erre a szóra az ottlevők szeméből elhessent az álom, mindegyik papírt, ceruzát kotorászott elő és a hírlapírók nyitott szájjal néztek a kövérkés férfira, aki előbb leült és csak azután kezdett a szenzációjába.

— Uraim, Orlik Ákos vagyok.

— Talán rokonom? — érdeklődött egy hasonnyü fiatalember a riporterek közül.

— Nem fontos. A magam személye egyáltalában nem fontos itt, a feleségemről van szó. A feleségemről, aki hűtlenül elhagyott, megcsalt és nemcsak a lelkesemet döntö föl, hanem a la-

kásmat is. A jobb butordarabokat elköttyavé-
tyélte, a fehérműt magával vitte, a kis daksz-
linkat is, pedig közös szerzemény volt a kis
drága.

— Hol ebben a szenzáció? — kérdezték
egyszerre hárman is türelmetlenül.

— Nem is ezt akartam én mondani, hanem
azt, hogy ennek az ügynek nagyon titokzatos hát-
tere van, a lapok egy hétig irhatnak róla majd.

A fiuk megint megnyomták az írójukat és
megint falták szemekkel Orlik Ákost.

Ő pedig imígyen folytatta:

— Az asszony nem ok nélkül hagyott el. Én
becsületes bérkocsipáros vagyok és csak akkor
ugrok félre, ha valami nagyon szép dámát viszek
az alkalmatosságon egyedül. Azonban, ha látom,
hogy ketten szállnak a kocsiba, már tudniillik férfi
és nő, akkor gavallér vagyok. Minden körülmé-
nyek között is. Így történt, hogy egy szép napon
beül a fiakkerembe egy férfi meg egy nő. A nő ke-
gyetlenül le volt fátyalozva, de a testtartásán és a
ruháján felismertem a feleségemet. Egy szót nem
szóltam, mert gavallér fin vagyok és hajtottam, a
hová parancsolták. Siettem haza; az asszony már
otthon volt. Ördög a nő — gondoltam — nem te-
szek neki szemrehányást, egyszerűen lecáfol. Nem
én voltam, mondhatja. De éreztettem a szigoromat.
És e szigor elől a nőm megszökött és megszök-
tette a butorokat is. De még nem vagyok kész...

Ebben a pillanatban a kapu előtt megállt egy
kocsi. Egy elegáns megjelenésű, de szelíd arcú nő
lépett le róla. A szenzációs ember felesége volt.

— Uram, fékezzenek, ne irjanak tovább. A
szenzációnak vége. Azt hiszem, kibékülök a fele-
séggel.

Bementek az inspekcióra, ahonnét husz per-
c múlva örömtől sugárzó arccal jöttek vissza.

— Kibékülünk — mondta a bérkocsis — té-
vedés volt. A feleségem új butorokkal lep meg a
megtakarított kenyépbérből, azért vándoroltak el
a régi butorok. És nem is féltékenyek, mert
már bizonyítva van, hogy abban az időben az asz-
szonyom az anyámnál tartózkodott.

Igy végződött a szenzáció.

EBYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Aradi Kereskedők Köre tagjai értesít-
tetnek, hogy a kör könyvtára h Inaptól kezdve
minden pénteken fél kilenc és fél tíz óra kö-
zött a tagok rendelkezésére áll. Az elnökség.

KÖZGAZDASÁGI ESZAKOZÁS

= Elmaradt a kamatlábemelés. Budapestről
jelentik: Az osztrák magyar bank főtanácsa ma
Popovics Sándor dr. v. b. t. t. bankkormányzó
előklésével ülést tartott, amelyen Pranger ud-
vari tanácsos, vezértitkár jelentést tett a pénz
ügyi helyzetről. A főanócsülés ezenkívül több
folyó ügyet intézett el. Pranger vezértitkár je-
lentéséből kitűnik, hogy a viszonyok az egyes
pénzpiacokon, nálunk épp úgy, mint a külföldön,
az utóbbi időben észrevehető változáson
mentek keresztül, amennyiben nálunk a feszült-
ség immár több hete tart, Németországban a
kamatlábát 1%-kal emelték és Londonban a ka-
matláb emelése közvetlenül küszöbön állónak
látszik. Ezen mefontolások alapján az osztrák-
magyar bank kamatlábjának emelésére vonat-
kozó javaslat is könnyen megokolható lett

volna. Tekintettel azonban a bankjegyek bősz-
ges érfedezetére a főtanács indítatva érezte
magát, hogy a hazai gazdasági érdekekre való
tekintettel a bankkamatláb felemelésétől ezuttal
még eltekintsen. Az összes jelek ellenben arra
mutatnak, hogy a bankkamatláb emelése so-
káiig kitolható nem lesz.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, szeptember 29.

Amerika $\frac{1}{4}$ el olosobb. Kinálat, vételkudv kerlátolt,
20 ezer mm. változatlan.

Az arak 50 kilogrammat számítva:

	DAR	%	1904	1904
	ár	ár	ár	ár
Buza 1910. októberre	10.04	10.05	9.95	9.95
Buza 1911. ápril-ra	10.36	10.37	10.28	10.29
Rozs 1910. októberre	7.33	7.34	7.33	7.34
Zab 1910. októberre	7.80	7.81	7.76	7.77
Tengeri 1911. májusra	5.55	5.56	5.53	5.54

A Temesvári Lloyd-Társulat

terményosarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1910. Szept. 29.

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos új	8.90	9.00
76	9.00	9.10
77	9.10	9.20
78	9.20	9.30

Buza (Temesvári keresk. ára):

75 kilogrammos új	8.80	8.90
Rozs új	6.55	6.55
Árpa új	6.25	6.30
Zab új	7.10	7.20
Tengeri régi	5.60	5.65

Budapesti értéktőzsde. (Táv. jelentés.)

Szept. 29.

Magyar aranyáradek 4%	111.50
Magyar koronajáradek 4%	91.75
Magyar koronajáradek 3 $\frac{1}{2}$ %	81.—
Magy. földteherm. kötvény 4%	92.25
Horvát-szlavon földteherm. kötv. ny	84.—
Magyar nyeresémsorsosk. kölcsön	324.—
Tiszasab és szegedi sorajegy kölcsön	157.—
Osztrák járadék pajrba	93.10
Osztrák járadék ezüstbe	96.75
Osztrák járadék aranyban	115.50
Osztrák koronajáradek 4%	93.10
1-20. évi osztrák államsorsjegy	170.—
Osztrák-magyar bank részvény	18. 5
Magyar hitelbank-részvény	859.50
Osztrák hitellintezeti részvény	66
Osztr-mag. államvasuti részvény	859.50
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.0
Német birodalmi márka	117.62
London vista	24. 40
Páris vista	95.22 $\frac{1}{2}$
20 márkás arany	8. 45

BOLGÁR LAJOS

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1910. évi szeptember hó 30-án;

C. darlet. C. darlet.

A kornevillei harangok.

Operette 3 felvonásban. Szövegét írták: Clairville és Ga-
bet. Fordította: Rákosi J. Zenéjét szerző: Planquette R.

SZEMÉLYEK:

Henry	Ladizlay J.	Jean Greniső	Cseh Ferenc.
Gáspár apó	Heltai Jenő.	Szerpolette	Díósy Nosl.
Bély, bíró	Pogár S.	Germaine	Zalay Margit.
Jegyző	Kulcsár L.	Egy matröz	Szabó S.

Kozdats eata 7 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1910. szept. 30-án, péntek:

1. A gombostű. Humoros. — 2. Uszóverseny Német-
országban. Sportkép. — 3. Bábjáték. Színes felvétel.
— 4. A büszke veterán. Humoros. — 5. Capri szigete.
Látványos. — 6. A politika. Dráma. — 7. Román a
tétről. Humoros. — 8. Werther. Goethe „Werther keser-
vel” című színműve után.

Eldadások 6 órától kezdve.

Hejirak: I-5 hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 60 fill., IV-ik
hely 40 fill., V-ik hely 20 fill.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenéjére
játéok. — Cukrázda.

NYILTTÉR.

Dr. HALÁSZ féle törvénye-en védett
SANITOL

szájvíz, fogpor, fogkefe.

A nagyközönség minden kritika nélkül használja a
külföldről beözönló értéketlen, sokszor ártalmas száj-
ápoló szereket, amelyeket kefégyárak és hozzá nem
értő fészerek, droguisták hoznak forgalomba. Egye-
dül a hozzáértő fogorvos, mint szakember képes meg-
bírálni, mely szerek jók és hasznó ak a száj és fogak
épségben tartására, azért a Sanitol szerek, mint hazai,
szakorvosi készítmények, minden külföldről behozott
avatatlan, nem orvosi kezekből kiközt készítmények
felett állanak tökéletesség, megbízhatóság és ártalmat-
lanág tekintetében. A modern foggyógyászat elvei
szerint ké-zült, a szájhygiene összes követelményeinek
megfelelő Sanitol deális száj- és fogápoló szerek kap-
hatók Vojtek és Wenz droguáriájában Aradon Nagy
úveg szájvíz 2 K, kis úv g 1-20. Fogpor 1 K. Ideá is
szép és jó fogkefék 1-40 K. 2724-11

Mint a napnak sugara

a fűre, úgy hat az üstben a mosásnál a

Persil

a ruhára $\frac{1}{2}$ óra főzésnél. 2688

Vakítóan fehér fehérnemű!

Dörzsölés nélkül! Kezelés nélkül!

„Persil” dacára csor-ás hatásának nem tartalmaz
Clort, sem egyéb a ruhára ártalmas alkotórészt,
amelyert kezeséget vállal a gyáros.

Gyar: Gotlieb Voith, Wien II°.

Kapható: Votk és Weisz, Färber testvérek,
Dürr K csárd és Schäffer Benjaminál.

**Nyaraltatási tárgyak
kiadása. 3629**

Felkérem a mélyen t. közönsé-
get, szivesedjék a nálam levő
nyaraltatási tárgyak elvitelét egy
nappal előbb bejelenteni, hogy
esetleg zavar ne történjenk.

Jeanovits Antal, szücs.

Van szerencsém a nagyérdemű közön-
ség beeres tudomására hozni, hogy ren-
deléseket, átalakításokat, javításokat,
nyaralásokat a legolcsóbban felelősség
mellett vállalok. A nagyérdemű közön-
ség pártfogását kérve, maradtam teljes
tisztelettel 2869

Beregszász Lajos, szücsmester

Uzlet áthelyezés!
BEREGSZÁSZY LAJOS
uri és női szücs divat üzletét
Hal-tér 13. sz. alól, Deák Ferenc-utca 32 sz. alá (Sarlót-ház)
helyezte át.

Árveladási hirdetés.

KRCSMARIK E. volt békéscsabai kereskedőnek üveg, porcellán és diszműaruból álló és szakértők által 16480 korona 72 fillérre becsült áruraktára, valamint 1300 korona értékű berendezése és 1296 korona 88 fillér künnlevő követelése szabad kézből ajánlati verseny útján egy tömegben készpénzfizetés mellett eladó.

Írásbeli ajánlatok **folyó év október hó 3-án déli 12 óráig** nyújtandók be nálam az ár 10%-ának mint bánatpénznek mel léklése mellett. Részletes leltár irodámban meg tekinthető. Az ajánlatok felett október hó 3-án délután 3 órakor fogok dönteni, esetleg a pá lyázókkal való szóbeli értekezés alapján is és fenntartom magamnak a jogot, hogy a beérke zett ajánlatokat tetszésem szerint elfogadjam vagy visszautasítsam.

Békéscsabán, 1910. szeptember hó 28-án.

Haan Béla,
ügyvéd.

8765

Háziállatok

sikeres felnevelésére és jókarban tartására igen ajánlatos a számtalan elismerésben részesült

állat tápport

használni, melytől az állatok jó gyomorműködés mellett igen szép fejlődésűek és betegségmentesek lesznek

FŐRAKTÁR:

Vojtek és Weisz

drogueria és illatszert üzlete

ARADON. :: ARADON

Alkalmi vételök és eladások

Ékszer- és értéktárgyakban

arany és ezüstművekben. Arad legna gyöb óra és ékszerraktára

Deutsch Izidor

írás és ékszerész 501
Waltzer János-utca, Minorita-pa/s.a

Zálogcédulák

arany és ezüstművek, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb árban megvételnek vagy más tárgyra átcserebitésnek
TELEFON 438 TELEFON 47

Egy jó forgalmu

vas, fűszer és italmérés, korcsma 50000 korona

évi forgalommal

más vállalat

miatt átadó e hó

folyamán. Bő

vebbet Hartmann

Samundl, Arad

Boros Béni-tér 1.

vagy e lap ki

dőhivalában.

3648

Telefon sz. 789. — Telefon sz. 789.

Lakás tisztítási vállalat

Elvállalok parkettás lakások tisztítását és tisztántartását. Ablak, csillár és kilincsek tisztítását. Féli ablakok felrakását. Szőnyegek és butorok porszívógéppel való tisztítását, irodák, cukraszodák és kávéházak tisztántartását. Tüzelőanyagok lakásba való szállítását. Vidéki munkák gyorsan és pontosan eszközöltetnek. 8361

Maradok kiváló tisztelettel

Lovas Károly,

lakás és ablak tisztítási vállalkozó
Mihály-utca 86b. (Saját ház)

Értesítés!

Értesitem az uri hölgyközönseget, hogy az **őszi**

Párisi és Bécsi modell kalapjaim megérkeztek

Elvállalok mindennemű kalap átalakítást és díszítést, melyet izlésesen, gyorsan és olcsó árak mellett készítek.

Gyászkalap állandóan raktáron.

Szives pártfogást kér
1075 Tisztelettel

Antmann M.

Arad, Zrinyi-utca.

Óreg, Aradhegyaljai, paulisi 1898. évtől ugy fekete mint asztali és pecsenye 3620

boraimat,
bármely minőségben eladom.

Antonovits György,
Lippa, Temesmegye.

Permetező javítások elfogadtatasa.

M. kir. szabadalmazott

Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyári árakon.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztátalanságok azonnal továbbíttatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem rothasztja, a gépezet jó működésért 2 évi jótállás, ingyen javítás.

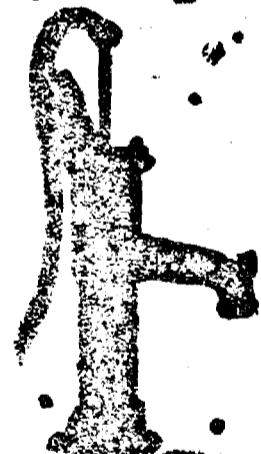
Tűzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Készgépeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgáltatást, — a gép jó működésért 2 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarek és a legjobb minőségű belső

gummírozott kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló csövekkel olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

Hönig Ottó

M. királyi szabadalmazott tüzi fecskendők és szivattyu készítő.
Arad, Békési-utca 27. sz

Tégla

I. és II.-ed osztályu, helyszüke miatt legjutányosabb áron kapható Nacht Viktor Arad, Ujvághid melletti téglatelepen. Megrendelések feladhatók ugy a telepen, mint Patéfi-utca 7. szám alatti irodámban.

Telefon 324. szám.

APRÓ HIRDETESEK

„Buchhalteria“

vigye el levelét a kiadótól.

Különléle

Hordó dugók

(kőris, tölgy és hársfából)

a legjobb minőségben és jutányos árban kaphatók: 2007

BAUER GYULA

Arad, Minorita-palota

Keresek

Kiseb vagy nagyobb városban vagy községben egy italmérési üzletet, esetleg külön italmérés, külön üzlet. Eladók adják meg címöket Dirlea János Arad-vár, hadkiegészítő hivatal. 3685

Wesselényi-utca 35. száma

házaiban egy 2 szobás utcai lakás minden hozzá tartozó mellékhelyiséggel együtt azonnal kiadó. Bővebbet ugyanott. 3707

Őszi Divat Album

utcai, házi toilette, costum, blous és alj, valamint gyermekdivat album Összesen 900 divatképet tartalmaz a vaskos 70 oldalas könyv, ára 2 50. Kapható Ingusz I. és Fia könyv- és papírkereskedésében Arad, - Andrásy-tér 16. és Weitzer János-utca. 671

English lady

requires to give English lessons. Morning, Afternoons. M. Smith, Kazinczy-utca 7. 8695

Külön bejárata

csinosan butorozott szoba teljes ellátással vagy anélkül kiadó, Eötvös-utca 17. sz. földszint, ajtó 8. 3706

Szegletes, egy méter hosszú

fenyőlécz ezre tizennégy koronáért kapható Török Jakabnál Arad, Batthyányi-utca 23. szám. 3708

Jómenetelű

saját házában levő fűszer, rőfös és rövidáru fióközletembe keresek egy kaucióképes üzletvezetőt, esetleg kedvező feltételek mellett átvétőt, ki a román és magyar nyelvet kellően beszéli. Érdeklődők ajánlatát kéri Merkle Vilmos, Borosjenő. Ugyanott egy ügyes eladó vásároló segéd, jó fizetéssel felvétetik. 3709

Egy 5 szobás lakás

fürdőszoba és hozzá megfelelő mellékhelyiségekkel, egy 2 szobából álló garcon lakás, továbbá egy százaz műhelynek vagy raktárnak megfelelő utcai bejárata helyiség kiadó. Cím: Hasszinger-utca 5. szám. 3614

Fűszerkereskedő.

Helybeli fűszerkereskedésbe egy ügyes, jó modoru szakember szeretnék keresetetik. Cím: a kiadóban. 8683

Jóforgalmu vendéglő

betegség miatt azonnal eladó. Radnai-ut 12. 3710

Makszorok

és egyéb izraelita imakönyvek magyar és német fordítással. Üdvöző levelezőlapok, 100.000 kötetes kölcsönkönyvtár havonként K. 1—feljebb. Iskolaszerek új és használt iskolakönyvek nagy készlete. Krausz Paulin, Színházépülete. Telefonszám 511. 511

Egy jó forgalmu vendéglő

betegség miatt átadó. Cím a kiadóhivatalban. 3676

Elsőrangu segéd

a nőidivat szakmából október 1-re, esetleg 15-re felvétetik. Német és román nyelv tudása szükséges. Fényképes ajánlatok Párisi Nagy Aruház, Petrozsény címzendők 3688

Ügyes varrónők

felvétetnek azonnal jó fizetés mellett Varga Kálmán női-szabónál Atzél Péter-u. 2. 3703

Jzr. ünnepekre

való magyar és német fordításu diszes és közönséges ma k z ó r o k és imakönyvek nagy választéka. Igen olcsó árak. Jzr. üdvöző lapokban eredeti ujdonságok. Nagy levélpapír-vásár. üzleti könyvek gyári raktára. Irodai kellékekben különlegességek. Vidékre is pontos kiszolgálás. Kerpel Izsó könyv-, zenemű- és papírkereskedése, kölcsönkönyvtára és zeneműkölcsönző intézete, Aradon. Telefon 385. sz. 525

Remington trégép

használt, de kifogástalan jó állapotban 200 koronáért eladó. Pollak József fűszerüzlet, József főherceg-ut 11. 8667

Kész kerekeket

7—8—9 kor., hajlított löcsöket kor. 1.20—1.40, és mindenféle kocsi-alkatrészeket jutányosan szállít Geiszl jármű- és faárny-gyár Miksa-utca 2—3. 2504

Ka cigarettázik

használnon Progress szivarkahüvelyt, 100 drb. 26 fill. 1000 drb. K. 240. Egyedül kapható Ingusz I. és Fia könyv- és papírkereskedésében Arad, Andrásy-tér 16. és Weitzer János-utca. 1651

Angol**bőr butorok**

készítését a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelben és a legolcsóbb árban készítenek. — Hazai és külföldi angol és német, sima és antik bőrből, stb.

Rajzokkal és bőrmintákkal, melyek most érkeztek, megkeresésre szívesen szolgálunk. 3076

Városi és megyei telefon 132.

Szállítunk teljes lakberendezéseket a legújabb stylban.

Kitünő tisztelettel

Beran Antal és Fia

butorraktára

Forray-utca. Gróf Hunyady-ház

RADÓGYULA

új női divatáruháza

Andrásy-tér és Weitzer János-u. sarkán

Megnyilik e hét végén

Az új áruház cikkei:

Női felöltők

Leány- és gyermek felöltők

Női divat costumök

Női bundák

Szörme különlegességek

Gyermek ruhák

Női blousok

Pengyolák

Jupponok

3651

Szabott árak!

Aradi Nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.

Külön mértékosztály!

Nyomatott Berger és Wirth budapesti festékgyáranak festékével.

